REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
*Braşov*, piaţa mare *nr. 30.*
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURĬ de ANUNŢURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Dumineca 23).

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
*Administraţiunea*, Piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 126.—Anul LXV. Braşov, Dumineca 9 (22) Iunie. 1902.

## Sĕ fim bărbaţi!

In focul luptei pentru esistenţă, luptă ce trebue sĕ-o purtăm fie-care şi cu toţii împreună în grelele împrejurărĭ de adĭ ale vieţei nóstre private şi naţionale, voim sĕ adresăm fraţilor şi soţilor din apropiere şi din depărtare câte-va cuvinte de încuragiare.

Este de lipsă sĕ ne îmbărbătăm unii pe alţii, — căcĭ se ridică furtună nouă contra nóstră. Érăşĭ este pus la mare probă patriotismul şi naţionalismul curat, ce-l păstrăm şi trebue sĕ-l păstrăm în inimile nóstre.

Nesfîrşit este lanţul jertfelor, ce le-a adus poporul nostru pentru a-şĭ înfiinţa pretutindenĭ şcóle poporale, sub scutul şi îngrijirea bisericelor. Aceste şcóle îşĭ datoresc esistenţa lor numai sîrguinţei şi jertfelor poporului setos de învĕţătură şi doritor de-a ajunge prin învĕţătură la o sórte mai bună, la închiegarea puterilor sale spirituale şi materiale pentru binele şi înflorirea némului românesc şi al patriei.

Este ceva de admirat, cum un popor atât de năpăstuit ca al nostru, în timpul aşa de scurt, ce-a trecut de atuncĭ de când era oprit de-a avé şcóle şi de a merge la şcólă, şi-a clădit şi şi-a întemeiat mii de şcóle şi le susţine numai şi numai din sudórea muncei sale, neprimind dela stat din grelele sale birurĭ nicĭ un ban pentru sprijinirea lor.

Sĕ ne spună d-l Wlassics, ministrul unguresc al şcólelor, décă ne póte arăta aicĭ în ţéră orĭ şi unde o pildă, care în raport cu condiţiunile în care traesce, sĕ întrécă iubirea de jertfă a poporului român pentru cultura sa. Şi bine sĕ ne însemnăm, pentru cultura sa *românéscă*, căcĭ *şcóle şi învĕţătură românéscă* voesce şi doresce poporul nostru, cum doresce pescele apa, fără de care nu póte esista.

De decĭ de anĭ noi Românii din acest stat purtăm o luptă desperată pentru păstrarea caracterului românesc al şcólelor nóstre. De decĭ de anĭ trebue sĕ susţinem pe tótă linia lupta de concurenţă cu şcólele de stat maghiare, pe carĭ guvernul unguresc anume le-a înfiinţat şi le înfiinţéză printre noi în centrele mai de sémă, pentru a submina învĕţămĕntul din şcólele nóstre. Câte mijlóce ertate şi neiertate nu se folosesc de către conducĕtorii şcólelor de stat, pentru a atrage pe copiiĭ de român şi a ademeni pe părinţii lor sĕ-i prefere mai bine a-i da la şcóla unguréscă.

Hărţuelile aceste nesfîrşite, ura şi inimiciţiile, ce le causéză între poporaţiune, sunt de nedescris. Ele umplu una din paginile cele mai triste ale suferinţelor nóstre, carĭ, vrĕnd sĕ înaintăm, vrĕnd sĕ respirăm şi sĕ ne desvoltăm liber, ne vedem la fie-care pas împiedecaţĭ în stăruinţele nóstre de cultură, ne vedem şicanaţĭ şi chiar prigoniţĭ.

Dieta unguréscă a votat la 1868 legea naţionalităţilor cu scopul declarat de a da şi celorlalte naţionalităţĭ putinţa sĕ traéscă şi sĕ se cultive cu limba lor proprie în şcólele şi bisericele lor. Ţinta acestei legĭ a fost déră de a face cu putinţă naţionalităţilor, cel puţin până la o margine óre-care unde se începe vieţa din sferele mai inalte ale administraţiei statului, sĕ înóte şi ele în apa lor şi sĕ se cultive pe cale firéscă, cum le-a lăsat Dumnedeu, limba lor.

De aceea legea naţionalităţilor nu dice şi nu pretinde nicăirĭ, că locuitorii nemaghiarĭ ar fi datorĭ sĕ înveţe unguresce séu, cum se mai dice, sĕ înveţe limba statului. Din contră pretinde, ca în ţinuturile unde locuiesc popórele nemaghiare, funcţionarii toţĭ sĕ cunóscă, afară de cea unguréscă, şi limba poporului.

Când decĭ la 1879 viclenii maghiarisatorĭ Tisza şi Trefort au propus dietei legea pentru întroducerea forţată a studiului limbei maghiare în şcólele nóstre poporale, naţionalităţile au protestat din tóte părţile, fiind-că printr'asta se lovea în legea de naţionalitate, scurtându-se drepturile lor stabilite acolo.

Guvernul unguresc, apĕrându-se a dis, că el nu vrea sĕ maghiariseze, ci scopul lui este de a face prin legea cea nouă sĕ se înveţe câte-va óre unguresce şi în şcólele poporale nemaghiare, pentru-ca sĕ se uşureze locuitorilor ţĕrii învĕţarea limbei statului. A mai declarat atuncĭ guvernul, că va cere studiul limbei maghiare numai într'o mĕsură, ca învĕţămĕntul în genere în şcólele poporale nemaghiare sĕ nu sufere.

Douĕ-decĭ şi trei de anĭ au trecut de atuncĭ. Cine póte descrie şicanele, piedecile şi neajunsurile, ce le-au suferit până acum şcólele nóstre în urma amintitei legĭ?

Credeam, că va fi destul şi că pofta de maghiarisare se va opri aicĭ. Dér ne-am înşelat.

Guvernul găsesce, că nu este destul cu atât, şi ministrul Wlassics dă un nou ordin, prin care se cere nicĭ mai mult, nicĭ mai puţin, decât ca în şcólele nóstre susţinute de noi, sĕ întroducem pe jumĕtate limba maghiară şi ca limbă de propunere séu predare, adecă ceea-ce se învaţă în şcólă, jumĕtate sĕ se înveţe unguresce.

Nesaţiul maghiarisătorilor cresce îngrozitor. Este o stare bolnăviciósă în care au ajuns. Pericolul e mare de tot pentru şcólele nóstre, dér pentru aceea sĕ nu ne descurajăm, sĕ nu credem nicĭ un moment, că acum sĕ sfîrşesce cu învĕţămĕntul nostru românesc şi c'am fi ajuns la códa vécului vieţii nóstre naţionale.

Din potrivă, tocmai acum, când adversarii noştri se dau înşişĭ de minciună şi reciunosc pe faţă, că ţinta lor a fost şi este totala maghiarisare, tocmai acum, dicem, sĕ rupem tóte podurile îndoielilor şi ale speranţelor deşerte îndĕrĕtul nostru şi sĕ ne întrepunem c'o îndoită ardóre, cu îndoit curagiŭ şi cu îndoite jertfe pentru păstrarea limbei şi a culturei nóstre românescĭ.

Noua năvală a maghiarisătorilor sĕ ne admonieze, că trebue sĕ ne unim tóte puterile, ca sĕ-i putem resista.

Martor ne e cerul, că n'am părăsit nicĭ-odată calea dreptului şi a lealităţii cetăţenescĭ, şi nu-o vom părăsi nicĭ în viitor, dér ne vom apĕra comóra scumpă a limbei nóstre cu tot focul inimei nóstre, şi Dumnedeu ne va ajuta!

## Revista politică.

Furiile maghiarisării s'au pus în mişcare pe întrega linie. După ordonanţa ministrului Wlassics cu privire la predarea în limba maghiară a religiunei în scólele primare de stat — ordonanţă despre care am vorbit şi în numĕrul trecut de Dumineca — acelaşĭ ministru unguresc a surprins lumea şi ţéra c'un nou ordin-circular dat către inspectorii reg. ung. de scóle şi către autorităţile superióre confesionale. Ministrul află, că de 23 de anĭ de când s'a adus legea despre *învĕţarea obligătóre a limbei maghiare în scólele poporale*, ea n'a dat resultatul pretins de „litera şi spiritul“ ei. Şi fiind-că scopul acelei legĭ a fost şi este, ca tot ce e nemaghiar în ţéra acésta sĕ-şĭ însuşéscă pe deplin limba maghiară în vorbire şi în scris, ministrul cere nicĭ mai mult, nicĭ mai puţin, decât ca „*jumĕtate din numĕrul órelor de predare peste sĕptĕmână, negreşit sĕ se întrebuinţeze pentru învĕţarea limbei maghiare, în scris, cetit şi vorbit*“, fiind-că, dice ministrul, „numai astfel se póte asigura ţinta legii, ca adecă fie-care cetăţén de limba nemaghiară sĕ-şĭ însuşéscă în scóla primară limba statului în mĕsură, încât se pótă es-

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

## Preumblărĭ în Bucurescĭ.

XXXI.

*Iubite amice,*

Cetind minciunile debitate de diarele ungurescĭ la adresa statului român, e imposibil sĕ nu se revolteze simţĕmintele omului onest şi cunoscĕtor al situaţiunei în care se găsesc Ungurii în România.

Diariştii maghiarĭ, în plămădirea minciunilor întrecĕnd chiar şi pe „Mincinosul“ din Münchhausen, cred că prin arma defaimării Românilor sĕ întăréscă puterea de viéţă a pretinsului stat maghiar naţional şi unitar, pe care vor sĕ-l înfinţeze din Ungaria poliglotă. Un stat maghiar unitar şi naţional întemeiat pe minciună, lipsindu-i chiar din nascere fondul moral, nu póte avea o temelie, care sĕ-i asigure condiţiunile de esistenţă.

Pentru clădirea unui asemenea stat lipsit de pétra fundamentală, Măria sa baronul Banffy şi compania lui arată statul român ca un esemplu vrednic de imitat, dicĕnd că în şcólele confesionale calvine maghiare, catolice maghiare-germane şi evanghelice-luterane-germane din România, limba de proponimente ar fi cea română şi limba maghiară séu germană s'ar învĕţa numai ca obiect de studiu.

Sĕ ne ierte d-l baron, spunĕndu-i că vorbesce neesactităţĭ cu tendinţă precugetată, spre a avé o piesă justificativă pentru eliminarea limbei române din şcólele confesionale române greco-orientale şi greco-catolice din Ardeal, Bănat şi ţéra unguréscă. In şcólele confesionale calvine, catolice şi luterane din ţéră, limba de proponimente şi esclusiv cea maghiară séu germană şi numai în şcólele secundare de ambele sexe evanghelice-luterane-germane limba română se propune ca obiect de studiu.

Numai pentru acest motiv se póte esplica, că şcólele luterane şi catolice sunt în mare majoritate populate cu eleve şi elevĭ românĭ, carĭ le frecuentéză îndemnaţĭ de dorinţa de-a învĕţa cum se cade limba germană.

La festivităţile şcolare şi chiar şi cu ocasiunea serbărilor naţionale române, direcţiunile numitelor şcolĭ arboréză pe edificiile şcolare, chiar în faţa ministerului învĕţămĕntului public, stégurĭ germane, austriace şi maghiare şi nimenĭ nu consideră acésta libertate de gust ca o călcare a demnităţii statului român, cum consideră Ungurii treicolorul românesc, pe care l'au espulsat împreună cu „Deşteptăte Române“ din fictivul stat maghiar unitar şi naţional.

Manualele didactice pe séma şcólelor în cestiune, se introduc din Germania, Austria şi Ungaria, şi până acum adese nu corĕspundeau cu starea lucrurilor dela noi, atât din punct de vedere istoric şi politic, cât şi din punct de vedere geografic, afirmând cu Prutul séu Oltul ar fi cel mai mare rîu în peninsula Balcanică. Mai ales cărţile maghiare de cetire şi în manualele de istorie, în capitolele carĭ tratau despre Românĭ, erau încărcate cu minciunĭ. De aceea pentru reabilitarea adevĕrului istoric, etnic şi geografic, autoritatea şcolară superióră s'a vĕdut nevoită a orândui o revisiune a manualelor întrebuinţate în numitele şcolĭ.

Cu ocasiunea revisuirei s'au făcut numai rectificările corĕspundĕtóre cu adevĕrul istoric şi cu posiţia politică, pe care o ocupă astădĭ statul român. In cele mai multe manuale ungurescĭ România era încă tot vasală a Turciei. E cu neputinţă, ca autorii didacticĭ maghiarĭ sĕ nu vîre câte o minciună în resumatele istorice privitóre la Românĭ. Intr'un manual de cetire pentru clasa a III şi IV-a primară dela şcólele calvine maghiare, autorul vorbind de Mihaiu Vodă Vitézul dicea, că vitézul Domn

prima bine unguresce gândirile lor, sĕ scie vorbi fluent și scrie corect unguresce“.

Ordinul acesta despotic al ministrului șovinismului unguresc a produs un viu ecou de mulțumire în pressa maghiară fără deosebire de partid. „Bud. Hirl.“ tâlcuesce ordinul în direcția, că *jumĕtate* din tóte obiectele de învĕțămênt au sĕ fie predate în *limba maghiară* și din cărți *unguresci*. Asta ar fi sĕ fie *maghiarisarea* mai mult decât pe jumĕtate a școlelor poporale nemaghiare, căcĭ ordinul ministrului se referă esclusiv la aceste școle.

Étă un atentat, o lovitură din cele mai turbate împotriva învĕțămêntului nostru poporal, o mĕsură menită de a șterge cu totul caracterul independent național al școlelor nemaghiare, a-le pregăti agonia, mormêntul în care sĕ le prăbușéscă bălaurul maghiarisării.

Guvernul unguresc vré sĕ facă cu noi ceea-ce face guvernul german cu Polonii din Prusia rĕsăriténă; sĕ ne desfiinţeze ca individualitate națională, ca popor cu limba și cultura lui deosebită. Săcuiul Bartha o și spune acésta în ḑiarul sĕu „Magyarorszag“ când ḑice, că cei adḑi la putere au maimuțărit și altă-dată pe Nemțĭ, cu atât mai virtos decĭ trebue sĕ-i maimuțăréscă acum, când și Germania și-a pus de gând germanisarea Polonilor. „Ora 12 s'apropie“, esclamă același Bartha, „trebue sĕ ne grăbim, anii îndoelilor au trecut și unitatea politică stabilită în lege, nu póte sĕ devină o realitate, decât prin *unitatea culturală*“....

*

Furia șoviniștilor căutând ḑilnic victime nouĕ, se deslănțuesce cu patimă órbă adḑi icĭ, mâne colo. N'au scăpat de furia acésta hunosemită nicĭ deputații naționaliștĭ din dieta ungurécă. Étă o pildă din cele mai próspete:

In contra deputatului naționalist sêrb *Lyubimir Pavlovicĭ* s'a pus la cale o sĕlbatecă gónă în dietă, pe motiv, că el ar fi insultat iubirea de patrie prin aceea, că la gara din Chichinda-mare ar fi ocărît rĕu. i-ar fi bătut chiar pe nisce băeți de școlă, carĭ au cântat „Imnul“ și „Szozat“-ul maghiar. S'a făcut interpelație în dietă și Pavlovicĭ a fost provocat sĕ se declare. Pavlovicĭ, presentându-se în dietă, a declarat pe cuvêntul sĕu de onóre, că nimic nu este adevĕrat din ceea-ce s'a ḑis și s'a scris despre el prin gazetele jidano-maghiare. Declararea acésta bărbătéscă și francă a deputatului sêrb nu l'a putut înse scuti pe bietul om de ocările și insultele, ce i-s'au adresat în plină ședință a dietei. El a trebuit sĕ-șĭ audă vorbe ca „mincinos“, „temerar“, „obraznic“, „trădător de patrie mișel“ etc., ér unul din kossuthiștii colțațĭ i-a ḑis, sĕ nu se mai presente în dietă, căcĭ îl va da afară ca pe un „trădător“.

In contra lui Pavlovicĭ s'a pornit cercetare judecătorécă și dieta i-a suspendat dreptul de imunitate.

Așa sunt tratați adḑi deputații naționalităților în faimósa dietă din Peșta.

*

Pe când se întêmplă acésta în dietă și afară de dietă, în tótă acțiunea de prigonire și maghiarisare jidovii luându-șĭ partea lor însemnată, una din foile unguresci, care nu e încă jidovită, ridică plângérea amarnică despre *cucerirea jidovismului în Ungaria*. Fóia acésta, „Alkotmany“, se vaetă, că mai ales școlele din Budapesta sunt ocupate de jidovĭ. Gem școlele din Budapesta de elevii jidovĭ, chiar și cele confesionale. Căile ferate, poșta și telegraful gem de ei; tóte ministeriile, până chiar și judecătoriile și tribunalele își deschid porțile acestui element destructiv, și fiind-că jumĕtate din ascultătorii la facultatea de drept sunt jidovĭ, vom ajunge — ḑice „Alkotmany“ — că jidovii vor pune adḑi mâne stăpânire și pe administrație. Și tot pe córda acésta se plânge ḑiarul unguresc până la fine, arătând marea primejdie, ce amenință țéra din partea acésta.

*

Ḑilele viitóre vor avé loc în Londra marĭ festivitățĭ cu ocasiunea *încoronării regelui Eduard VII* al Angliei. Este interesant, că cu cât se apropie mai tare ḑiua de încoronare, cu atât *Englesii laudă* mai mult *pe Burĭ*. Așa ministrul de interne *Ritchie* a ținut o vorbire în Croydon în care a accentuat, că inimicii de până acum ai Angliei (Burii) sĕ pórtă atât de admirabil, încât guvernul se pregătesce a rechema cea mai mare parte a trupelor din Africa-de-Sud.

## Masa studenților din Blașiŭ.

Mare bucurie ne pricinuesce sufletului, când vedem, că ómenii cu dare de mână, aducêndu-șĭ aminte de copiii sĕracĭ, carĭ umblă la școlă și de multe-orĭ n'au ce mânca, sĕrăcuții de ei, — trimit din prisosul, ce li-a dat Dumneḑeu câte o sumă, pentru-ca sĕ se întrebuințeze spre a cumpĕra hrană studenților sĕracĭ.

In timpul din urmă vedem, că s'a înființat la gimnasiul din Brașov o instituțiune, numită „Masa studenților“, unde multor copii sĕracĭ, fără deosebire de confesiune, li-se dă ḑilnic mâncare.

Pentru acéstă masă, cei cu dare de mână contribue din când în când cu sume mai marĭ, séu mai micĭ. Décă are de pildă o bucurie în casă, ca ḑiua onomastică, séu botez, logodnă orĭ cununie, Românul ḑice așa: „Décă mĕ bucur eu, lasă sĕ se bucure și studenții cei sĕracĭ“, și trimite la directorul gimnasiului câte 40 cor., 20 cor., 10 cor., după putință. Décă îi móre cine-va în familie, în loc sĕ cumpere o cunună scumpă, care pe urmă se veștejesce, Românul cu inimă ḑice: „Las' sĕ-mĭ împletesc eu o altă cunună, care nu se veștejesce și pe care mi-o va pune tatăl cel ceresc pe cap“, și trimite prețul unei cunune la „Masa studenților“.

Daniile acestea noi le publicăm în „Gazetă“ și apróbe în fie-care ḑi avem bucuria, de a puté publica în colónele fóiei nóstre numele marinimoșilor dăruitorĭ, pentru-ca sĕ slujéscă de pildă pentru alții și de laudă pentru cei-ce au făcut bine celor lipsiți.

In numĕrul trecut al „Gazetei“ am publicat un apel din partea mai multor fruntașĭ din *Blașiŭ*, carĭ rógă pe cei cu dare de mână sĕ-șĭ aducă aminte de studenții cei sĕracĭ dela gimnasiul din acel orășel.

Gimnasiul din Blașiŭ, care de 150 de anĭ rĕspândesce lumină și cultură printre Românĭ, a găsit în tot-déuna binefăcĕtorĭ printre bărbații, carĭ în diferite vremurĭ au ocupat acolo scaunul arhiereesc. Mulți din bărbații noștri de frunte au fost crescuți acolo cu „tipăii“, ce se dădeau din fundațiunea făcută de un nemuritor Episcop, ér în timpul din urmă un alt mare Arhiereu a înființat un internat, unde sunt vr'o 10 stipendii, carĭ se dau elevilor sĕracĭ ce se întrețin gratuit în internat.

Dér în Blașiŭ sunt sute și sute de studențĭ, carĭ chiar de au parte de „tipăi“, ar mai mânca, sĕrăcuții, și câte ceva sorbitură, și pentru asta nu este fundațiune.

Étă de ce, apelul dela Blașiŭ trebue sĕ-l luăm în considerare și sĕ dăm din prisosul nostru, cât ne va lăsa inima.

Contribuirile sunt a-se trimite pe adresa d-lui director Iosif Hossu (Blașiŭ) séu pe adresa „Cassei archidiecesane.“

Nu ne îndoim, că în prima linie îi vom vedé contribuind pentru „Masa studenților din Blașiŭ“ pe aceia, carĭ odinióră au învĕțat la școlile de acolo.

Redacția nóstră va transmite cu plăcere la locul destinației ofertele, ce ar sosi pe adresa ei.

### Alegerea de Episcop în Arad.

Le este cunoscut cetitorilor noștri, că unele foi maghiare ca „Egyetértés“, „Pesti Hirlap“, cele din Oradea-mare etc. au părtinit înaintea alegerei din 12 l. c. candidatura vicarului Mangra la scaunul episcopesc din Arad, mai ales pe motivul, că și-a schimbat atitudinea și a devenit bun patriot. Cealaltă parte a pressei maghiare și în deosebĭ cea din Arad, se pronunțase încă dinainte contra vicarului Mangra, învinuindu-l mai ales pentru atitudinea sa de pe vremile memorandului.

După alegerea lui V. Mangra de episcop s'a schimbat deodată și atitudinea foilor ce păreau favorabile lui. „Egyetértés“ a treia ḑi după alegere ḑice într'un articul, că deși admite, că Mangra e apt pentru a fi Episcop, deși cu bucurie vede că Mangra a întors spatele partidului de care s'a ținut mai de mult, totuși crede a fi datoria guvernului unguresc sĕ nu propună monarchului aprobarea alegerei lui de episcop, din causa „activității sale agitatorice“ din trecut.

Intr'aceea veni în ajutorul foilor șoviniste și faimosul grof Ioan *Eszterhazy*, care a interpelat pe ministru-președinte în camera magnaților în afacerea alegerei de episcop a vicarului Mangra, ridicând învinuirĭ contra acestuia nu numai din punct de vedere politic, ci și moral afirmând între altele, că în România i-ar ḑice „popă bețiv“.

Cine i-a dat dreptul grofului unguresc sĕ se facă judecător peste alesul unui sinod al bisericei române gr. or. autonome? Sunt alte autorități chiămate sĕ judece despre acésta, în trebile cărora grofului nu-i e permis a-se amesteca fără a vătĕma vaḑa și dreptul bisericei.

Acésta o vĕd până și cei din apropierea lui Coloman Szell. Étă ce scrie între altele guvernamentalul „Budapester Tagblatt“:

„...Suntem de părere, că a fost de prisos ca contele I. Eszterhazy sĕ-șĭ mai dea ostenéla de a interpela în acéstă cestiune.

„Alegerea lui Mangra de episcop nu prea este pe placul guvernului. După-ce înse s'a făcut alegerea, atitudinea guvernului va sci sĕ unéscă și în acésta cestiune poruncile patriotismului cu acele ale dreptății obiective, despre care ministru-președinte Szell a dat o dovadă așa de eclatantă și în afacerea Pavlovicĭ ș. a.

In urma interpelării contelui Eszterhazy, părintele *V. Mangra* a adresat o telegramă ḑiarelor de frunte din Budapesta, în care ḑice, că numitul conte l'a atacat pe nedrept și nebasat, fiind rĕu informat despre viéța sa morală și sentimentele sale patriotice, că în interesul reputațiunei sale respinge calomniile și că are încredere în înțelepciunea guvernului, care nepreocupat va judeca câte sunt adevĕrate din acusele aduse contra persónei sale.

---

într'o bătălie cu Ungurii a fost omorît de aceștia pe câmpul de rĕsboiŭ de pe șesul Turḑii în Ardeal; pe când tótă lumea scie, că în ḑiua de 21 (8) August 1601 marele Domn a fost în cortul sĕu de pe câmpia Turḑii, după ce oștirea se depărtase, asasinat pe furiș și în mod mișelesc de către valonii simbriașĭ ai italianului Basta, comandantul oștirilor imperiale austriace.

Asemenea minciunĭ tipăresc autorii didacticĭ maghiarĭ și despre Ciangăii din Moldova, și încă chiar în manualele, carĭ se întrebuințéză în școlele maghiare din țéră. Ciangăii din Moldova au o stare materială de o sută de orĭ mai bună decât Maghiarii de pe Alföld séu Săcuii din Ardeal, și se bucură de tóte libertățile și drepturile egal cu concetățenii lor Românĭ.

De aceea era de datoria persónelor însărcinate cu revisuirea manualelor, sĕ elimineze minciuna și s'o înlocuiéscă cu adevĕrul. Nimenĭ înse nu s'a atins de „*Hazádnak rendületlenül légy hive o! Magyar!*“ séu de alte poesii patriotice și naționale maghiare.

Libertatea învĕțămêntului și al cultului e garantată în Constițiune, legea-legilor românescĭ. Sunt unii ómenĭ culțĭ, carĭ adese se plâng prin colónele ḑiarelor, că am merge pea departe cu libertatea, cu toleranța și cu ospitalitatea românéscă.

Ungurii din țéră, deși sunt numai nisce veneticĭ, ér nu autohtonĭ cum sunt Românii de peste munțĭ, se bucură de tóte libertățile protecțiunei legilor românescĭ, carĭ sunt prea blânde și prea dulcĭ și de tóte beneficiile instituțiunilor liberale și umanitare, cum sunt spitalele civile ale Eforiei, așeḑămintele Brancovenescĭ din Bucurescĭ și ale Sfântului Spiridon din Iașĭ, ale căror fondurĭ trec peste sute de milióne de lei și din carĭ se împărtășesc chiar și acei, carĭ au casă și masă, fără deosebire de religiune séu naționalitate. Săcuiĭ din Ardeal cunosc de aprópe aceste binefacerĭ și de aceea plécă printre codrii Carpaților pe ape în jos în țéra românéscă.

Asemenea instituțiunĭ liberale și umane lipsesc cu desĕvêrșire Maghiarilor, carĭ umblă cu capul în norĭ spre a clădi în aer un stat unitar maghiar.

De libertatea nóstră nelimitată a pressei se folosesc și veniticii Maghiarĭ și ca cetățenĭ românĭ, și nimenĭ nu se interesézá de cele tipărite și rĕspândite pa calea publicitații în defavórea nóstră.

Preotul calvin, împreună cu dascălii școlelor maghiare din Bucurescĭ, scot un ḑiar numit „Bukaresti Magyar Ujság“. Mai acum un an popa Bartalus atacase în acest ḑiar pe unii parochienĭ ai sĕi, cu care trăia în neînțelegere. Cei atacați l'au chemat în judecata Curții cu jurați pentru calumnie prin pressă. Procesul s'a amânat în mai multe rêndurĭ, fiind-că popa afirma, că scriitorul articolului ar fi preotésa, care pretextând a fi bolnavă, procesul se amână dela o sesiune la alta. In intervalul amânărilor, superintendentul din Clușiŭ l'a permutat într'o altă parochie din Ardeal și l'a înlocuit cu un altul, care s'a instalat în parochia sa din Bucurescĭ, fără ca organele statului sĕ se intereseze cine e, de unde a venit și cine l'a numit.

Parochul calvin din Bucurescĭ e tot-odată și protopopul parochiilor calvine maghiare din țéră. carĭ aparțin jurisdicțiunei superintendentului din Clușiŭ.

Ministerul cultelor nu esercită asupra bisericilor eterodoxe aicĭ dreptul ce-l au tóte statele europene și care e cuprins în dreptul canonic sub titlul „*jus circa sacra*“. In România organele statului numai atuncĭ se amestecă în afacerile administrative ale bisericelor eterodoxe, când preoții, séu alte fețe bisericescĭ, ar contraveni bunelor moravurĭ.

Pentru argumentarea espunerilor mele am sĕ mĕ refer la un apel pe care „*Bukaresti Magyar Ujság*“ din 15 Iunie curent îl adreséză ḑiaristicei maghiare din Ungaria. Acest

## Dinasticismul Maghiarilor în 1861.

Bucuresci, 7 (20) Iunie 1902.

Trecênd mai alaltă-erĭ pe la un jidov anticar și rĕsfoind printre mucedițele sale cărțĭ vechĭ, mĭ-a cădut în mână numĕrul *„Revistei Carpaților“* dela 1 Ianuarie 1861, redactată de rĕposatul poet G. Sion.

In Cronica lunară a numitei reviste am găsit un resumat, care caracteriséză iubirea și devotamentul Ungurilor pentru casa Habsburgilor, séu mai corect dis, lealitatea dinasticismului lor, pe care astădĭ l'au monopolisat numai pentru ei, arătând necurmat la Viena și la Berlin pe tóte celelalte popóre nemaghiare ca pe nisce elemente antidinastice, revoluționare și centrifugale.

Credênd oportun, ca tinerile generațiunĭ se cunóscă dinasticismul maghiar, reproduc resumatul amintit din „Revista Carpaților“, care din cuvênt în cuvênt sună în modul următor:

„Intre faptele generale, carĭ au preocupat spiritele în cursul lunei acesteia, a mai venit încă un eveniment însemnat pentru istoria nóstră. De mai mult timp diarele strĕine vorbeau despre cincĭ corăbii pornite din Italia de către emigrații Ungurĭ cu arme și munițiunĭ de rĕsboiŭ. Aceste neapĕrat erau destinate a servi la insurecțiunea maghiară, și foile vieneze încredințau, că revoluționarii sunt înțelesĭ cu guvernul nostru (român) pentru acésta.

„Nu se scia însĕ positiv, ce cale au fost apucat vasele acestea. Ele după-ce s'au strecurat prin Dardanele, pe nesimțite au întrat în Marea négră și de aicĭ douĕ din ele în Dunăre, ér trei, după informațiunile luate de guvernul otoman, au fost oprite la gura Sulinei.

„Cele douĕ corăbii, trăgând în portul Galațĭ, se și descărcară într'un magazin de deposite, sub declarațiune de marfă. La Galațĭ revoluționarii Ungurĭ îșĭ dedeseră cuvêntul sĕ se întâlnéscă în numĕr mai mare, sĕ se înarmeze și sĕ tréca chiar fără consimțĕmêntul autorităților locale în Munții Ardealului.

„Guvernul suspectând lucrurile, pe de-oparte aresta Ungurii ce începuseră de cât-va timp a se arăta în mare numĕr prin Bucurescĭ și prin alte orașe, ér pe de alta puse mâna pe lucrurile descărcate sub nume de marfă.

„Suma și numĕrul armelor capturate până acum nu este cunoscută; se dice, că sunt vre-o 24 mii puscĭ, 18 tunurĭ ghintuite, mai multe butóie cu proiectile și o sumă însemnată de uniforme și munițiunĭ. Ungurii prinșĭ se espulsară peste Dunăre în Turcia (Sigur fiind-că guvernul român de atuncĭ a refusat de a-i da Austriacilor, carĭ le-ar fi curmat dilele.— Nota corespondentului!), ér armele se confiscară ca contrabandă.

„Astfel armele, carĭ negreșit erau destinate a se ridica în contra Românilor din Ardeal (Sigur, fiind-că Românii în tóte timpurile au fost cei mai credincioșĭ apĕrătorĭ ai tronului și dinastiei Habsburgilor. Nota Corespondentului) prin combinațiune providențială au cădut în mânile Românilor din Principate; ér guvernul nostru prin acésta urmare pe de o parte a desmințit calomniile foilor vieneze, ér pe de altă a arătat cu demnitate, că politica sa este curat românéscă și că fără a cotisa cu revoluționarii, are de principiu a face sĕ se respecte neutralitatea teritoriului român“.

Apoi acești Maghiarĭ, carĭ numai prin terorisărĭ au domnit și domnesc, se mai laudă înaintea Nemților *gură-cască*, că numai ei ar fi adevĕrații dinasticĭ în Ungaria.

***Iuăn din deal.***

## SCIRILE DILEI.

— 8 (21) Iunie.

**Adunarea generală a desp. I al „Asociațiunei“.** Atragem atențiunea cetitorilor foiei nóstre din Brașov și imprejurime asupra convocării adunării generale a despĕrțĕmêntului I al „Asociațiunei“. Adunarea acésta se va ține în comuna *Bod*, Duminecă în 16 Iunie v. la órele 2 p. m. S'au fixat anume órele de după prând, ca și domnii preoțĭ și învĕțătorĭ din diferitele comune de pe teritoriul despărțĕmêntului sĕ pótă lua parte la adunare în numĕr cât mai mare. Persónele, carĭ ar dori sĕ participe după adunare și la o eventuală masă comună, sunt rugate a se anunța până Vinerĭ în 14 Iunie v. la cassierul despărțĕmêntului, d-l Corneliu *Aisĕr*, funcționar la filiala băncii „Albina“.

**Esamenul de maturitate la gimnasiul din Brașov** s'a terminat astădĭ în 21 Iunie la órele 4 p. m. sub președința Il. Sale Archiereului Dr. Ilarion *Pușcariu*, din Sibiiu, asistând ca delegat din partea guvernului directorul de circumscripție, Kuncz Elek. Dintre cei 18 candidațĭ admișĭ la esamen au fost declarațĭ maturĭ cu *fórte bine: I Cristodorescu, C. Sulică, I. Tohănenu, V. Cucu. Cu bine*: C. Bucșan I. Căldărea. O. Ghibu, P. Nistor, Gh. Popp. *Maturĭ*: Gh. Dănilă, C. Martinovicĭ, D. Preda, I. Rafiroiu, Tr. Scorobeț. E. Stoica N. Furnică. Doi inșĭ sunt relegațĭ pentru Septembre.

**Fii pedepsițĭ pentru cuvintele părinților.** Cetitorii noștri au deja cunoscință despre *„Cartea de aur“* scrisă de d-l *Păcățianu* din Sibiiu. Ce conține acea carte? Documente din istoria sbuciumată a poporului român. Ei bine, cartea d-lui Păcățianu a fost confiscată, ér d-l Păcățianu dat în judecată. Și s'au confiscat nu numai esemplarele găsite la Sibiiu, ci tóte câte se trimisese abonaților. In tóte părțile locuite de Românĭ s'au presentat judecătorii și comisarii de poliție și au luat cartea. Acum aflăm din „Telegraful Român“ din Sibiiu, că din numita carte sunt încriminate 85 paginĭ, din carĭ 58 paginĭ numai din discursul lui *Bărnuțiu* rostit la 1848 la adunarea cea mare din Blașiŭ. Écă așa vine la judecată d-l Păcățianu și probabil va fi închis pentru un discurs pronunțat înainte d'asta cu 54 de anĭ.

**† Regele Albert al Saxoniei** a murit în séra de 19 Iunie în Sibyllenort în etate de 74 anĭ. Albert a fost amic intim cu Maj. Sa Monarchul nostru și în rĕsboiul dela 1866 contra Prusiei a sărit în ajutorul Austriei cu o armată de 32.000 ómenĭ. In rĕsboiul contra Francesilor la 1870, a luptat alăturea de Prusienĭ. Urmașul lui pe tron va fi principele Gheorghe, care este în etate de 68 de anĭ. Familia regală saxonă îșĭ are reședința în Dresda și are legăturĭ de înrudire cu dinastia englesă, portugeză, belgiană, bulgară.

**Liga culturală** șĭ-a ținut Dumineca trecută al XI congres în Bucurescĭ. După un timp mai îndelungat de amorțire, „Liga culturală“ s'a redeșteptat și prin alegerea noului comitet, în care au întrat tot bărbațĭ însuflețițĭ pentru cultura națională românéscă, a dovedit, că s'a început o nouă epocă de activitate în viéța acestei societățĭ. In noul comitet au fost aleșĭ domnii: Petre *Grădișteanu* (președinte), Mihail *Vlădescu*, Dr. G. *Popovicĭ*, (Bucovina) generalul N. *Balaban*, Aurel C. *Popovicĭ*, A. D. *Florescu* Em. *Antonescu* Toma *Dobrescu* și G. *Ionescu-Gion*.

**Din Făgăraș.** Unui diar din Clușiŭ i-se scrie din Făgăraș că Dr. *Indre* László, vice-notarul dela judecătoria de acolo, e luat la gónă ca un *renegat* din partea Românilor și că i-s'ar sparge mereu ferestrile, așa că s'a vĕdut nevoit a cere transferarea. Noi nu credem, că ar fi adevĕrată scirea despre spargerea ferestrilor, dér trebue sĕ dăm cetitorilor noștri de Duminecă unele esplicărĭ, pentru-ce anume tînĕrul vice-notar este considerat de renegat, adecă lăpădat de némul românesc. Inainte de asta cu câțĭ-va anĭ, tînĕrul Indre a scris într'o fóie ungurésca din Clușiŭ multe lucrurĭ de ocară despre părintele Podóbă, directorul „Economului“ din acel oraș. D-l Podóbă l'a dat în judecată pe Indre. La proces a venit tatăl seu advocatul Indre, care împreună cu fiiul sĕu s'au lăudat în fața juraților, că sunt bunĭ „patrioțĭ“ și despre d-l Podóbă și alțĭ Românĭ bunĭ au spus, că este „trădătorĭ de patrie“ și „daco-românĭ“ și D-deu mai scie ce. Se înțelege, că după atâtea laude jurații ungurĭ nu l'au pedepsit pe Indre. Indre, advocatul, fiind fecior de popă românesc, când s'a pus așa de alian cu némul din care s'a născut, de bună sémă, că nu se póte aștepta la laude din partea acelora, pe carĭ i-a batjocurit, și nimenĭ sĕ nu se mire, că nicĭ pe fiul sĕu nu-l pot socoti, decât ca pe unul, care s'a lăpĕdat de neam. Cu tóte acestea însĕ nu credem, ca Românii sĕ-i spargă ferestrile, bine sciind, că poporul român nu va peri, décă un Indre a eșit din sînul lui.

**Tragedia unui cadet.** Baronul Zdenco *Putheány*, cadet la regimentul de honvedi-husari din Keszthely, a cădut victimă vieții sale aventuriόse. Tînĕrul cadet era fórte ușuratic și dornic de aventurĭ. Cu legile militare nu'șĭ prea spărgea capul. De curând cadetul Zdenco fusese pedepsit pentru ceva la câte-va dile arest de casarmă și deja în prima séră a cerut dela sergentul major permisiune, sĕ ésă afară pe coridorul casarmei. Intr'un moment binevenit însĕ Zdenco a fugit din casarmă, s'a dus acasă, a luat cu sine un revolver și a plecat apoi la actrița Bella Molnár, de care se îndrăgostise foc. Intr'aceea o patrulă de husari și una de gendarmi au pornit sĕ'l caute pe Zdenco, sĕ'l desarmeze și sĕ'l aducă înapoi în casarmă. In vremea asta Zdenco îșĭ petrecea cu alțĭ oficerĭ într'un birt. Venind vremea sĕ se ducă fie-care acasă, oficerii l'au făcut atent pe Zdenco, ca sĕ se feréscă de patrule și sĕ se re'ntórcă de bună voie în casarmă. Cadetul însĕ la vederea patrulei s'a înfuriat și a luat'o la fugă. In curênd s'a întâlnit cu o patrulă de gendarmi. Gendarmii l'au oprit în loc și conducĕtorul patrulei l'a provocat sĕ se predea de bună voe în mâna lor. „Nicĭ odată!“ dise cadetul, și în momentul următor a rĕsunat o detunătură de revolver. Gendarmii credênd, că sunt în pericol, au pușcat toțĭ patru asupra cadetului. Zdenco a cădut jos mort. Până acum nu se scie, că óre Zdenco s'a sinucis séu a fost împușcat de gendarmi. Mórtea tragică a tînĕrului cadet a produs adâncă compătimire și întristare în întreg orașul. Căcĭ Zdenco era fórte simpatic și toțĭ îl iubeau. Mama lui Zdenco, care trăesce în Budapesta, la vestea tristă s'a îmbolnăvit greu și a cădut la pat. Un auditor a sosit la Keszthely, ca sĕ studieze amĕnunțit casul acesta tragic.

**Polonii și împĕratul Wilhelm.** Aristocrația polonésă din Posnania și Prusia occidentală a decis, într'o întrunire ținută la Posen, de a se abține dela tóte recepțiunile, carĭ vor avé loc în onórea împĕratului, cu ocasiunea sosirei sale în capitala ducatului de Posen, la începutul lunei Septemvrie. Discursul împĕratului Wilhelm II la Marienburg continuă sĕ ocupe atât pe Polonesii din Austria, cât și pe cei din Prusia, și chiar, în general, întréga pressă austriacă. In diarul *„Vaterland“* un „nobil din imperiul german“ critică cu vioiciune discursul împĕratului pronunțat la Marienburg, învinuind și pe cancelarul, contele de Bülow, fiind-că, în calitate de consilier al Corónei, n'a rugat pe împĕrat sĕ slăbéscă asprimea cuvintelor sale. Diarul vienes este de părere, că lovindu-se în Polonesĭ, s'a intenționat atingerea religiunei catolice și că nu s'ar fi procedat așa împotriva lor, décă ar fi fost luteranĭ.

**Vocabular botanic.** Sub titlul *„Vocabular botanic“* a apărut o prea interesantă lucrare datorită d-lui Zach. C. Panțu, conservator al colecțiunilor institutului botanic Lucrarea cuprinde numirile sciințifice și populare ale plantelor, în numĕr de aprópe 2000, unele cunoscute deja în literatura existentă, ér altele publicate acum pentru întâia oră. Pe icĭ pe colea, autorul a pus și întrebuințările, ce face Românul de plantele cunoscute lui. menționând în acelașĭ timp și credințele populare, carĭ sunt în legătură cu dênsele. Lucrarea este de cel mai mare folos botaniștilor, silvicultorilor, mediciniștilor, farmaciștilor și va fi de un special interes pentru cei ce se ocupă de studiu folklorului român.

---

apel, între altele, conține următórele părțĭ pe care le las sĕ urmeza aci în traducere liberă:

*„O rugare!*

„In adevĕr, deși suntem recunoscĕtorĭ diaristicei maghiare, că în legătură cu emigrările Sĕcuilor din România se ocupă și cu afacerile nóstre din țéră, însĕ față cu stima ce o avem pentru publicul maghiar, fie-ne permis a declara, că articolele și informațiunile diarelor maghiare nu în-tot-déuna sunt obiective.

Acele articole înfățișéză starea Maghiarilor din România într'un mod superficial, arătând că am suferi de mai multe neajunsurĭ. Neajunsurile însĕ esistă în viéța nóstră socială și numai înșine suntem chemațĭ a-le vindeca și înlătura prin muncă seriósă, ér nu pe calea plângerilor și vaetelor. Plângerile nu pot decât sĕ indispună diaristica din țéră în contra nóstră, **fiind-că n'avem causă de a ne plânge.**

„Maghiarii din România desvóltă cu mijlócele, pe carĭ le au la disposițiune, o activitate productivă pe terenul social și eclesiastic, fără **ca Românii, séu organele statului român sĕ ne împiedece în acésta a nóstră desvoltare.**

„Causei maghiare din România mai mult i-ar folosi tăcerea, decât fraseologia diaristică, și acei carĭ scriu despre noi, ar trebui sĕ nu descrie societatea română în nisce colorĭ atât de negre, din care nicĭ a decea parte nu sunt adevĕrate.“

Acesta e testimoniul de capacitate și onestitate politică liberat de Maghiarii din țéră baronului Banffy, fost ministru-președinte al Ungariei, și pentru-ca Măria sa sĕ pótă lua act de acest testimoniu, vĕ transmit anexat diarul mahiar bucurescean cu rugarea, sĕ binevoițĭ a-l trimite baronului, spre a-se convinge, că a înaintat neesactitățĭ cutezătóre, când a scris în diarul sĕu despre Ungurii din România.

Cartoforii din Ardeal, când jócă cărțĭ și tac cu *asul de cupă* câte o lovitură, dic că au dat cu Banffy; așa se numesce acest „as“ încă din timpurile cele mai vechĭ.

Tot așa și baronul a dat cu Banffy în colónele diarelor maghiare din Pesta, atât de tare, încât și Ungurii din Bucurescĭ au tresărit.

La revedere!

*Bucurescĭ* în 5 (18) Iunie 1902.

***Teofil Frâncu.***

## Douĕ poeme.

De **Riria.**

Reproducem aicĭ douĕ poeme admirabile scrise de *Riria*, pseudonim sub care o dómnă din înalta societate din Iașĭ (România) îșĭ publică lucrările sale literare în „Archiva“ din Iașĭ și în „Arta și literatura română“ din Bucurescĭ. *Riria* este d-na Coralia *Gratoschi*, născută Biberi, originară din o familie românéscă din Basarabia. Dênsa a publicat până acum lucrarea poetică întitulată *„Ultima radă din viéța lui Eminescu“*, apoi *„Inspirarea și poetul sĕrac“* și *„la Mormênt“*.

Poema „la Mormênt“ a apărut în Nr. 3 și 4 al „Archivei“, ér poema „la Stele“ o reproducem după „Conservatorul“, care și-a putut'o procura înainte de ce ar apare în „Archiva“. Étă aceste douĕ minunate poeme, carĭ pentru concepțiunea lor înaltă, pentru gândirile nobile și limba frumósă în care sunt scrise, fac o adevĕrată podóbă în literatura nóstră.

### La Mormênt.

*Am venit sĕ-mĭ închin gândul la mormêntul unde eștĭ! Trei-spre-dece anĭ trecut'au, de când tu te odichnescĭ. Țéra plânge după tine, éră noi Românii toțĭ, nu voim încă a crede, că te numerĭ printre morțĭ. Sbor luceferii pe rade dela cer către pămênt; dér lumina lor cea rece nu 'ncăldesce al teu mormênt. Picăturĭ de amintire curg din gândurĭ câte vrei; dér din nepăsarea țernei, ce scii tu din plânsul ei? Căcĭ dorit-ai tu, din lume, numai lacrimĭ dela tei. Ți-s'a pus teiul spre umbră, dér nu vré ca sĕ 'nfrundéscă. I-s'a 'ncredințat prea iute rĕmășița-țĭ pămêntéscă, séu nimic din ce dorit-ai nu a fost sĕ se 'mplinéscă.... Ai lăsat în lume dorul teu bogat în marĭ avênturĭ; ér pe noi plângênd cu jale, păgubițĭ de-a tale cânturĭ.... Rîvnitor păn' și destinul de-a gândirei tale-isbândă, hotărî în florea vêrstei dintre noi sĕ te desprindă; căcĭ vedea, că al teu geniu lumea 'ntrégă o sĕ cuprindă.... Anii curg cu nepăsare pe mormênt țerna așédă; însĕ amintirea-țĭ scumpă între noi mereu veghéză, și va spune tot-déuna întreg némului român, că ai fost al cugetărei neînvins, măreț* stăpân.

**Glasul.** *Curgă anĭ cu sutele, s'astupe mormintele. Morții nu s'or turbura; lumea n'or mai supĕra. Plângă pietrele de-or vra!..*

**Avis.** D-l Dr. Petru *Barbu* din Caransebeş face cunoscut, că va compune şi eda cartea: *„Isus Christos — cu cuvintele Sfintei Scripturĭ“*. Pentru acoperirea cheltuielilor rógă pe toţĭ P. T. domnĭ carĭ sprijinesc lăţirea lecturii folositóre poporului nostru, a câştiga abonenţĭ la cartea d-sale. Preţul cărţii pentru abonenţĭ este 2 coróne. Abonenţii, carĭ au plătit abonamentul până la 29 Iunie a. c. vor fi întroduşĭ în carte. Cartea va apare în Iulie a. c.

**Teribil cutremur în Guatemala.** Étă, după *„Politische Correspondenz“*, câteva amĕnunte asupra teribilului cutremur de pământ, ce a băntuit Guatemala: Inceputul cutremurului — în séra de 18 Aprilie, orele 8 şi 25 m. — a fost violent în tóte părţile ţerii, dér mai cu sémă în oraşul Quezaltenango, de unde au sosit scirile cele mai triste. Oraşul acesta avea o populaţie de 30.000 de locuitorĭ, carĭ au rĕmas fără nicĭ un adăpost, în urma catastrofei. După raportele sosite, acelaşĭ lucru s'a petrecut cu cele mai multe oraşe ale statului liber Guatemala. Din causă, că cutremurul a început relativ de vreme séra, ómenii au putut sĕ fugă la câmp, ast-fel că numĕrul victimelor nu e prea mare: după unii 200, după alţii maximum 500. Pagubele pricinuite de cutremur se ridică la multe milióne. După cutremurul dela 18 Aprilie au mai urmat altele multe de o violenţă mai mult séu mai puţin puternică. Se pare, că vulcanul *Gerro-Quemado* situat fórte aprópe de Quezaltenango, a isbucnit. Vulcanul acesta nu se stinsese niciodată.

**„Patimile lui Christos“.** Societatea bavareză pentru representarea patimilor lui Christos, va da sub direcţiunea d-lui Ed. *Allesch* Duminecă în 22 şi Lunĭ în 23 Iunie séra câte o representaţiune în sala concertelor. Aceste representaţiunĭ sunt cunoscute în tótă Europa şi recomandate de către mitropoliţĭ şi episcopĭ, ca unele, carĭ contribue mult la înălţarea evlaviei. Din scenele, ce se vor arăta, relevăm cu deosebire: *„Intrarea în Ierusalim“*, *„Cina cea de taină“*, *„Christos în muntele maslinilor“*, *„Christos inaintea lui Caiafa“*, *„Lăpĕdarea lui Petru etc.* A se vedé preţurile pe afişe.

**Douĕ umbrele pierdute.** La petrecerea poporală arangiată de corul bis. rom. gr. or. din Braşovul-vechiŭ în diua I-a de Rosalii în sala hotelului Nr. 1 s'au schimbat din eróre la garderobă, douĕ umbrele mai bune, rĕmânênd în locul lor altele mai slabe. Acei domnĭ, carĭ din greşélă au primit alte umbrele streine, sunt rugaţĭ a-le înapoia primindu-şĭ ale lor, la d-na vĕd. Carolina *Binder*, strada lungă nr. 1, din contră sĕrmana vĕduvă va fi silită a-le despăgubi în banĭ acelor domnĭ, carĭ nu voiesc a primi altele.

**Concert militar.** In grădina restaurantului *Sorea* (Hotel „Pomul verde“) Duminecă în 22 Iunie, séra se va da un mare concert militar cu *intrare liberă*. In cas de plóie, concertul se va ţine în salonul de sticlă.

## Invitare.

Despărţĕmêntul I (Braşov) al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ îşĭ va ţiné *adunarea sa generală ordinară Duminecă în 16 (29) Iunie* a. c., la órele 2 p. m., în biserica gr. or. română din *Bod*.

Programul: 1) Deschiderea adunărei. 2) Raportul comitetului despre activitatea în decursul anului espirat. 3) Raport despre starea cassei despărţĕmântului. 4) Alegerea unei comisiunĭ pentru censurarea socotelilor presentate de comitet. 5) Raportul acestei comisiunĭ. 6) Fixarea budgetului pe anul 1902/3. 7) Alegerea a doi membri, carĭ sĕ represinte despărţămêntul la adunarea generală a „Asociaţiunei“. 8) Propunerĭ de sine stătătóre. 9) Disertaţiunĭ. 10) Incheierea adunărei.

După terminarea ordinei de di se va ţiné o *consultare*, la care se va ceti *proiectul de statute pentru o reuniune agricolă românéscă* pe teritoriul comitatului Braşov.

La acéstă adunare, precum şi la consultarea amintită mai în urmă, sunt învitaţĭ toţĭ membrii „Asociaţiunei“ de pe teritoriul acestui despărţĕmênt, precum şi toţĭ doritorii de înaintarea poporului nostru. In deosebĭ agenturile din diferitele comune ţinĕtóre de despărţĕmêntul Braşovului sunt rugate a lua parte la acéstă adunare cel puţin prin câte doi membri.

*Braşov*, 7 Iunie v. 1902.

In numele comitetului desp. I al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român.“

*Andreiŭ Bârseanu*, directorul desp. — *Nicolae Bogdan*, notarul comit.

## Revĕrsărĭ de apă.

Din tóte părţile ţĕrii ne vin veştĭ triste despre ploi marĭ şi despre revărsărĭ de apă.

Cu mâhnire înregistrăm aceste veştĭ mai ales, că inundările s'au întêmplat în ţinuturĭ locuite de Românĭ, ca în Maramureş, unde s'a revĕrsat Tisa, întrând până pe strădile oraşului Sighet, aşa că apa era de un metru înălţime, apoi în comitatul Bistriţă-Năsĕud şi Solnoc-Dăbîca, unde Someşul a pricinuit marĭ stricăciunĭ în sĕmĕnăturĭ.

Calea ferată de pe „Valea-Someşului“ a încetat de a circula mai bine de o sĕptĕmână, pentru-că s'au stricat podurile şi linia. Valurile furióse aduceau cu sine coteţe şi case şi porcĭ şi vite, ba şi cadavre de ómenĭ. La Câţcău din jos de Deşiŭ s'a scos din apă un om mort, la Gâlgău a perit în Someş un morariu împreună cu întréga sa familie, în Beclean de asemenea au perit ómenĭ în Someş.

Mare spaimă şi grózá a fost şi în oraşul Deşiu sĕptĕmâna trecută, căcĭ eşise din alvie valea, ce curge prin oraş şi pe unele locurĭ a ajuns până la acoperişul caselor, aşa că femeile şi copiiĭ, carĭ n'au putut fugi la timp, numai cu mare greutate au putut fi scoşĭ de către honvedĭ, din ghiarele morţii. A eşit şi Someşul şi s'a revĕrsat până la gară. Ómenii sunt desnădăjduiţĭ, căcĭ după-ce şĭ-au vĕdut nimicite pómele, acuma îşĭ vĕd perdute şi sĕmănăturile.

S'au făcut cererĭ la guvern, ca sĕ le trimită sĕmînţă de mălaiŭ de acela, care rĕsare iute. După greutăţile cele marĭ, ce le au bieţii ómenĭ cu dările şi cu alte sarcini, acuma a venit şi pacostea asta peste ei. Ne pare rĕu, că trebue sĕ scriem tot despre lucrurĭ neplăcute, ce dau peste Românĭ, şi le dorim mângăiere dela bunul Dumnedeu.

Dintr'o scrisóre privată a învĕţătorului din *Letca*, pe valea Someşului, care scrisóre în urma întreruperei comunicaţiunei n'a putut sosi, decât a *cincea di* la Braşov, estragem următórele:

„....sunt fórte nĕcăjit, vĕdênd cum Dumnedeu ni-a luat tóte sĕmĕnăturile de pe lângă Someş. Nu am rĕmas cu nimica, ci ca vai de noi. Am păgubit cu *şépte mierţe de sĕmĕnătură de grâu*, în partea hotarului „de către Lemniiu“, frumos cum nu mai puteai vedé; un rît la „Balta Pintii“ de *mai multe care de fên* l'a molit, *sĕmĕnătura de mălaiŭ de 9 dile de plug* şi *trifoiul* semĕnat din anul trecut, care acum era de cosit, tóte acestea s'au prefăcut în nimica, alăturea cu a altora. Apă aşa mare nu am vĕdut, de când sunt, şi, Dómne, nu mĕ ţine sĕ mai vĕd! Apa a fost din deal în deal, a mânat lemne, luntri, vite, paturĭ, mese, ciubere, cădĭ, resbóie şi multe de tóte. Am rĕmas numai cu semĕnătura de 2 mierţe grâu, la deal şi cu mălaiul din grădină. Nu vom avé nicĭ noi, nicĭ vitele cu ce eşi din érnă, dér ce sĕ facem? E dela Dumnedeu!....

## Esamene.

— Iunie 1902.

*Onorată Redacţiune!* In diua de 24 Maiu a. c. st. v. s'a ţinut esemenul cu copiiĭ dela şcóla nóstră conf. gr. ort. în comuna *Mândra* (comit. Făgăraş) sub presidiul M. O. D. Iuliu Dan, protopop, incepênd dela 7 óre a. m. până la $8^3/_4$ cu cl. I. condusă de învĕţătorul Lazar *Comşa*, care este şi a fost stîlpul şcólei acesteia, unde funcţioneză ca învĕţător de 33 anĭ. Sporul făcut de d-sa, ca şi în anii trecuţĭ, aşa şi acuma a fost spre deplină mulţămire a tuturora, când vedeai pe micuţii copilaşĭ rĕspundênd la întrebările puse. Mult ne-a pus în uimire rugăciunile şi cetirea plăcută a incepĕtorilor, carĭ ceteau cu atâta pricepere, încât am rĕmas incântaţĭ.

La órele $8^3/_4$ până $12^1/_2$ s'a ţinut tot în aceeaşĭ sală esamenul cu cursurile III, IV, V, VI conduse de învĕţătorul Ilariu *Comşa*. Succesul fórte bun. Rĕspunsurile elevilor erau corecte. Materia propusă de dênsul a fost atâta, cât s'ar fi propus într'o şcólă cu 3 învĕţătorii.

Cu tóte că a fost di de lucru, s'au adunat membrii atât din representanţa comunală, cât şi din comitetul parochial.

Ca óspeţĭ streinĭ au fost învĕţătorii din comuna Toderiţa, Vicenţiu Monea şi Lazar Sbirneciu, şi învĕţătorul Ioan Cocan.

Dee bunul Dumnedeu, ca tóte şcólele nóstre sĕ aibă astfel de învĕţătorĭ ca ai noştri.

*Un participant.*

— Iunie 1902.

Esamenul în comuna *Toderiţa* s'a făcut în diua de 5 Iunie sub presidiul d-lui protopop Iuliu Dan. Inceputul a fost la 8 óre în cl. I. care a fost condusă de învĕţătorul Lazar *Sbirneciu*, şi s'a terminat la $9^3/_4$ óre. Esamenul a succes bine, ca şi în anii trecuţĭ, dovadă despre desteritatea învĕţătorului.

După órele $9^3/_4$ ne-am dus la cl. II, care este situată în partea din sus a comunei într'un castel, fost erarial şi de presinte cuartirul parochului local şi o sală de învĕţământ pentru cl. II, (Curs. III, IV, V, VI,) conduse de învĕţătorul nou ales şi fost diriginte la şcóla comunală din Mărginenĭ, Vicenţiu *Monea*, care a fost aşteptat de mulţimea poporului, ca sĕ se convingă despre resultatul muncei sale. Nu s'au înşelat în alegerea de învĕţător a d-lui Monea, sporul a fost pe deplin mulţămitor din tóte obiectele de învĕţământ. Tot d-sa a înfiinţat un cor bisericesc compus din băeţĭ şi fetiţe din şcóla de tóte dilele şi cea de repetiţiune. Iţĭ era drag sĕ vedĭ pe şcolarĭ cu pălăriile de paie făcute de dênşii, căcĭ tot d-sa a întrodus lucrul de mână în şcólă.

La esamen a participat peste 50—60 de ómenĭ din comună. Óspeţii streinĭ încă n'au lipsit.

*Poporean.*

## Din Feldióra.

— 31 Maiŭ v. 1902.

D-le Redactor! Erĭ am participat în comuna Feldióra din comit. Braşovului la o festivitate jalnică. Veteranul fost director şi învĕţător la şcóla nóstră confesională de acolo, *Iosif Morariu*, a rĕposat. Stima şi iubirea de care s'a bucurat rĕposatul în laboriósa lui vieţă, au dat îndemn multora de a lua parte la înmormêntarea lui, atât din localitate, cât şi strĕinĭ. Invĕţătorii colegĭ ai defunctului au fost slab representaţĭ, abia prin 4 persóne din alte comune.

Rĕposatul s'a născut la 1836, a servit şcóla din localitate 39 anĭ neîntrerupt, ér de 6 anĭ îşĭ lua pensiunea bine meritată şi trăia retras cu inima plină de bucurie, că şĭ-a împlinit datorinţa pe acest pământ, — gândindu-se la fiiĭ sĕi, unul prea onoratul protopresbiter al tractului Dobra, Iosif Morariŭ şi celălalt doctor de

---

*Tremure luceferii, sĕ mângăe teferii. Cei cu inimĭ stînjinite, cate ţernile 'negrite de uitare veştejite! Aicĭ e locaşul lor, fără patimĭ, fără dor; leacul suferinţelor.... Póte teiul sĕ tot créscă, făr' de jale sĕ umbréscă rĕmăşiţa pămêntéscă; căcĭ mănunchele de florĭ, ce-aruncaţĭ arare-orĭ, plâng cu lacrĕmĭ păn' la zorĭ; nu pe-al morţilor sălaş, déră plâng pe cei rĕmaşĭ!..... Cei cu inimĭ ce mai sunt rĕtăciţĭ sus pe pămênt, coborîţ-vĕ 'n mormênt;* cacĭ aci 'n tovărăşie, facem cinste la moşie, noi cei duşĭ pe vecinicie!....

*

*Din lumea vóstră apusă, nepăsătóre rece, cercaţĭ spre noi, rĕmaşii, gândirĭ măreţe-a trece. Din filele 'negrite de dilele bĕtrâne, simţirile apuse ne fie ér stăpâne. Ni-s sufletele grele de-a sórtei încercărĭ, şi trista prosa-a vieţei ne sécă-ori ce puterĭ. Luceferĭ şi cu stele din vasta lor orbită, pe muritorii teferĭ nu-i mai trag în ispită..... Cinstiţi pămêntul ţĕrei acolo unde staţĭ, cum luminat-aţĭ ceru-i, aci când vĕ aflaţĭ....*

*Rărite-s rĕndurile-acum, căcĭ v'aţĭ grăbit cam mulţĭ la drum, şi locurĭ multe-aţĭ lăsat gole din creştete şi până 'n póle. De aceea ne-amintim mereu de* tine *şi drag cântul teu.*

*Triste crângurile plâng, inimele se tot strîng, cânturile se tot sting. Căcĭ durerea-apăsătóre s'a făcut nemuritóre. Vecĭnicia mereu sécă; alte 'n loc nu vré sĕ facă, căcĭ puterea-i se tot plécă.*

**Glasul.** *Plângă tóte cât or vré; ţĕrna n'or mai întrupa; golurĭ n'or mai astupa. S'or tot nasce la nevoi, aşa cum le-am cântat noi. Jalea mare va tot róde în sĕrmanele noróde, şi le-or róde păn' la os, relele făr' de folos;* căcĭ în lume, din gândire s'a făcut tot cimitire, morţii inimei sĕ 'nşire.... *Rĕndurile s'au rărit; pămêntul a îmbĕtrânit; trebue întinerit. Cine-o sĕ-l întineréscă, când copiiĭ 'n loc sĕ créscă, încep ca se 'mbetrânéscă!.... O! lăsaţi neturburaţĭ, pe acei din cârd plecaţĭ!.... Ei nimic nu mai doresc, ci etern se odichnesc.*

* * *

*Am venit cam de departe sĕ salut al teu mormênt. De gândirea mea legată-i astă mână de pămênt. Nu ['dór' ca sĕ-ţi turbur pacea, ce atâta ai dorit, nicĭ sĕ-ţi redeştept durerea, ce cu tine-a adormit. Căcĭ în haosul de lupte şi nevoile crescênde, dorul liniştei eterne, mult adesea ne cuprinde. Viorele 'n cruce-albastră şi-un mănunchiŭ de liliac, am adus des-dimineţă la mormêntul teu sĕrac. Când plecat'am însĕ funtea peste ferul negru, rece, am gândit că 'n astă lume «totul vine, totul trece», şi mĭ-am dis cum-că uitarea póte totul ca sĕ sece. Căcĭ* vĕdut-am cu durere printre gropĭ, de florĭ poene, pe-un mormênt uitat aprópe făcênd strajă buruene.

*Ca sĕ-ţi spun la gândurĭ érăşĭ, cum iţĭ mai spuneam odată, când şedeam singurĭ pe bancă în pădurea fermecată, am venit cu drag la tine, deşi dus eştĭ cam departe,* sĕ te 'ntreb, ce-i vecĭnicia, care astădĭ ne desparte; sĕ te 'nbreb în astă lume a trăi nu-i de prisos, şi de mórtea timpurie nu e mult mai cu folos? Căcĭ trăim aceleaşĭ timpurĭ înegrite de durerĭ, scuturând cu greu din vécurĭ, scurte clipe de plăcerĭ.

*Cel puţin de a ta vieţă a fost secerată 'n flóre, slava ce o înconjóră o făcu nemuritóre. Sufletele se închină la al tĕu nume cu drag, ce rĕmas-a, pentru vécurĭ, mândrul poesiei steag!*

*

## „La Stele“.

*Varsă cerul peste ape a lui lacrimĭ marĭ de foc. Neputênd ca sĕ le stingă, le rostogolesc o nópte 'n loc. Tremurând de frică valul, de-a albastrului fiorĭ, le întornă 'n faptul dilei, ca sĕ nu le afle 'n zorĭ cerul, ce-i stăpân pe tóte dela stele păn la florĭ.*

*Marea sînul ei şi-l umflă; stelele ridică, sus şi le-arată încet drumul cătr' al nopţilor apus. Radele se luptă 'n unde cu al valurilor joc; dér din orison apare sórele 'mbrăcat în foc, punênd într'o scurtă clipă tóte lumile la loc.*

*Er pămêntul în mĕsură, învêrtindu-se pe fus, se închină cu grăbire sórelui ce-apare sus. In spre stele el privesce, cum în cârdurĭ plécă tóte, ca sĕ ducă feeria l'a lui dragă jumĕtate, sĕ-i desfete în recóre chipul ei în sîn de nópte.*

*Omul trist îşĭ sfarmă gândul cu sciinţa care cere. Cerul îşĭ păstréză taina nepătrunselor mistere, rĕtăcind prin a lui farmec slaba gândului părere; căcĭ în faţă cu 'nfinitul noi suntem atât de micĭ, c'am rĕmas pe multă vreme tot stăpânitorĭ pe ghicĭ.*

medicină stabilit în Turnu-Severin din România, Dr. George Morariŭ, carĭ ambii îi încunjurau rĕmăşiţele trupescĭ cu ochii scăldaţĭ în lacrĕmĭ, regretând mórtea vrednicului lor părinte.

Serviciul funebral l'a îndeplinit On. preoţĭ Al. Frateş din Preşmer, Iosif Micu din Feldióră, I. Leucescu din Rodbav, Al. Bucşa din Heghig şi G. Ludu din Preşmer. In fruntea conductului destul de frumos şi în ordine, mergea musica instrumentală (orchestra) bravilor noştri feldiorenĭ — cea dintâiŭ orchestră compusă în ăst mod de Românĭ, şi care cânta alternativ cu un cor mixt binişor esercitat. La sfêrşitul slujbei rosti păr. Ios. Micu o cuvêntare funebră bine cugetată şi liber predată. In numele învĕţătorilor vorbi apoi preotul-înv. G. Ludu.

Din vorbirile ţinute s'a putut vedé, că reposatul Morariu a fost un învĕţător harnic, un tată model — şi un zelos promovător al intereselor culturale din parochie. Religiositatea şi moralitatea lui a fost o pildă vie şi frumósă pentru toţĭ câţĭ l'au cunoscut. El, pe lângă cheltuelile considerabile ce le-a avut cu crescerea fiilor sĕi, a sciut cruţa aşa, încât sĕ pótă lăsa 2 parţele agri în folosul bisericei spre scopurĭ culturale — deşi salarul lui o fost destul de modest. Om al bisericei — căreia i-a servit şi ca cantor — rĕposatul ţiné de pĕcat a nu merge la biserică, pe când alţii, vai, caută fel de fel de pretexte spre a o puté încunjura.

Multe însuşirĭ nobile de ale bĕtrânilor dascălĭ lipsesc celor tinerĭ. Morariu a fost pildă vie. In vecĭ pomenirea lui!

*C+I.*

## Petrecerea Braşovechenilor.

*Braşov*, 18 Iunie 1902.

*D-le Redactor*! Conform unui obiceiŭ bun şi laudabil, corul bisericei rom. gr. or. din Braşovul-vechiŭ, a aranjat Duminecă 1-a ḑi de Rosalii o petrecere poporală cu dans în sala dela hotelul Nr. 1 din localitate. Venitul acestei petrecerĭ e destinat pentru fondul corului dela biserica sfintei adormirĭ din Braşovul-vechiŭ.

Am avut o séră plăcută toţĭ cei carĭ am fost de faţă la producţiunile acestui cor, condus de harnicul şi zelosul d-n învĕţător Nicolae *Oancea* jun. Producţiunea s'a început cu cântarea „Fetele casnice", cor de dame, de Timoteiŭ Popoviciŭ. Cântarea a fost esecutată destul de bine, ér cântăreţele au fost rĕsplătite cu vii aplause. A urmat anecdota de Th. Speranţă „Ţiganul împĕrat", declamată de d-l D. Jaliu. Declamatorul a sciut sĕ procure ascultătorilor câteva momente plăcute prin declamarea dibace şi hazlie, aşa că rechemat prin aplausele publicului d-sa ni-a mai recitat o altă anecdotă tot de Th. Speranţă. Acum apărŭ érăşĭ pe scenă corul, de astă dată însĕ corul bărbătesc, care a esecutat „Doina Olténului" de Th. Czerny, cu un succes destul de bun, décă ne gândim, că membrii corului sunt mai toţĭ măestri muncitorĭ, carĭ însĕ au nobila nisuinţă de a-se îndeletnici şi cu cultivarea cântării. — Canţoneta comică „Herşcu boccegiul", de V. Alexandri, a fost predată cu efect de d-l I. Vlădărean. Pĕcat numai, că unii din ascultători, neputêndu-se reţine de a-şĭ manifesta plăcerea prin rîsete sgomotóse, au făcut, ca vocea d-lui de pe scenă uneorĭ sĕ se pérdă.

Partea I. a programului s'a încheiat cu „Lugojana", cor mixt de I. Vidu. Corul mixt a delectat într'adevĕr publicul, aşa încât piesa a trebuit sĕ fie repetată. A fost aşa-ḑicênd punctul de forţă al programului. Succesul obţinut de cor este a-se datori în cea mai mai mare parte d-lui înv. N. *Oancea*, care a muncit şi obosit, pentru-ca sĕ se pótă presenta cu corul acum pentru a patra óră, paremi-se, înaintea publicului.

Producţiunea s'a încheiat cu representarea tabloului de moravurĭ „Bătăuşii" de I. M. Bujorénu. Nu-i vorbă, tinerii diletanţĭ au jucat binişor. Am fi dorit însĕ, ca piesa acésta sĕ fi fost înlocuită cu alta, mai accesibilă şi mai uşor pricepută de publicul asistent compus în covîrşitóre majoritate de bunii noştri ţĕranĭ din acest suburbiu al oraşului.

După producţiune s'a deschis dansul cu istoricele nóstre danţurĭ naţionale „Căluşerul" şi „Bătuta", esecutate de 12 tinerĭ cu vătaful lor, toţĭ înbrăcaţĭ în fermecătorul nostru costum naţional românesc. S'a încins apoi o horă mare şi frumósă, după care au urmat celelelte dansurĭ din ordinea de dans, petrecerea prelungindu-se până târḑiu după mieḑul nopţii.

*X.*

*

Cu ocasiunea acestei producţiunĭ au întrat următórele suprasolvirĭ dela domnii:

Bartolomeiŭ Baiulescu, paroch-protopop 40 banĭ, El. Safrano, 1 corónă, P. Pavel, croitor 1 cor., G. Moldovan, antreprenor de zidar 1 cor., A. Mazzuchi, 1 cor., N. M. 1 cor., G. Dima 2 cor., Euf. Kertsch 2 cor., Victor Şincan 2 cor., Ladislau Popa, căpit. c. r. în art. 2 cor., D. Platoş, croitor militar 1 cor., Iosif Maximilian, par. rom. gr. or. în Braşovul-vechiŭ 1 coronă.

Priméscă nobilii donatorĭ şi pe acéstă cale călduróse mulţămirĭ. Mulţumim şi On. public asistent la acéstă petrecere.

## Producţiunea „Reuniunei meseriaşilor românĭ din Sibiiu".

**(Concert şi teatru).**

Puţinii meseriaşĭ românĭ, ce-'ĭ avem, în lipsa unei frecvente apropierĭ şi convenirĭ între ei, care reuniunile române sunt chemate s'o mijlocéscă, îşĭ uită limba, pe care mult puţin o vorbesc şi pe nesimţite se perd prin mulţimea meseriaşilor strĕinĭ. Décă la acésta mai adaugĕm şi împrejurarea, că meseriaşii prin natura ocupaţiunei lor sunt avisaţĭ a trăi mai mult la oraşe, unde formând un element stabil, imprimă locului ubicaţiunei lor şi un timbru naţional: închegarea şi cultivarea lor prin reuniunĭ bine conduse nu numai că e de lipsă, dér este împlinirea unei marĭ datorinţe naţionale!

Aceste premise vin la cântările de înfrăţire prin carĭ membrii societăţii s'au înfrăţit între sine şi cu numĕrosul public adunat în sala dela „Gesellschaftshaus". In forma fluerilor dela un nai, cântăreţele cu feţele îmbujorate şi îmbrăcate în frumosul costum săliştenesc şi în dosul lor cântăreţii reuniunii postaţĭ, cântă: „Acordurĭ amoróse" de K. Frühling. Armonia între vocĭ şi precisiunea cu care punctul prim a fost esecutat, a corespuns pe deplin numirii: „Acordurĭ". Aplausele prelungite ale publicului a fost rĕspunsul la „Acordurile amoroase". Corul bărbătesc dela piesa a doua „Cântec de Maiŭ" asemenea a cântat bine şi s'a arătat destul de bine instruat, ca după întreruperile solistului Valeriu Grindean, între vocĭ sĕ se menţină într'una un desĕvêrşit acord. D-l Grindean cu o fórte bună voce mlădiósă şi plină de tenor şi-a cântat solo fără nicĭ un greş. Esactitatea şi siguranţa corului bărbătesc s'au constatat şi la esecutarea pieselor „Leliţo cu gălbiorĭ" şi „Tot pe drum", de I. Mateiu. Mai ales acésta din urmă atât de bine a fost cântată, încât la neîntreruptele aplause ale publicului, destoinicul şi vrednicul dirigent al corului d-l Candid Popa a trebuit sĕ'şĭ reia bagheta şi prin o uşóră mişcare, sĕ facă ca corul sĕ o repeţéscă.

„Fetele casnice" şi „Ţiganca" de T. Popoviciŭ cântate de membrele reuniunii, n'au lăsat absolut nimic de dorit. In săltăreţ şi îngânător alegreto şi intro perfectă armonie se repercurtă prin sală vorbele Ţigancei: „Sunt sĕracă, n'am avere, trăiesc tot cu ce găsesc; duc vieţa în durere, dér îmĭ place sĕ trăesc." Şi toţĭ ar fi voit sĕ trăiéscă, sĕ audă cât de mult cântăreţele reuniunii cu câtă vioiciune şi desteritate sciu cânta. „La o tînĕră fată" de Altenhofer, cântată de corul mixt şi „Marşul ostăşesc" de I. Costescu, au fost ultimele piese ale concertului, prin carĭ corul meseriaşilor noştri a dovedit progrese surprinḑĕtóre pe terenul musicei. Dér acest progres, cetitorii şi cetitórelor nóstre numai aşa şi-l pot esplica, décă se vor încredinţa, că în sînul reuniunii, graţie energicului ei conducător d-lui Victor Tordăşianu, domnesce o nobilă tendenţă spre înaintare şi o plăcere de emulare.

Reuniunea însĕ nu s'a mărginit numai la aceea, ca sĕ încânte urechile publicului, ci ea căutat, ca de odiceiu, a lucra într'un mod eficace şi asupra intelectului, asupra moralului publicului, representând piesa d-lui G. Ursachy „O căsnicie", care, deşi în esecutare e cam grea, merită a fi jucată în cât de multe locurĭ.

Deşi acéstă piesă e binişor complicată şi greu de esecutat, totuşĭ predarea rolelor a atins un óre-care grad de perfecţiune, ce trece peste diletantism.

Dér cum-că au jucat'o atât de bine, vor concede, că nu este numai meritul d-lor. Sciut este, că atât la teatraliştĭ de profesie, cât şi la aceştia de ai noştri munca regisorilor dă actorilor poleiala, lustrul necesar. Dómna Margareta Moldovan, ca intim familiară cu recerinţele artei dramatice, mult a obosit ca diletanţii, în urma deselor probe conduse de d-sa, sĕ se pótă achita cu succes de rolele „Căsniciei". Şi mult a contricuit la succesul „Căsniciei" şi d-nul sufler, I. Preda, care timp de 3 óre, înfundat în strimta căsulie fără aer dela podiul binei, cu încordată atenţiune a urmărit neîntrerupt povestile diletanţilor....

In sfêrşit sĕ mai amintesc de o mică nedumerire! Musica lui Roth, care a fost angajată, venind póte dela vre-o nuntă, séu a fost luată de apele marĭ, ce se năpustesc asupra nóstră, séu îşĭ va fi uitat, în societatea vre-unui fiu al lui Bachus, de angajamentul luat — destul, că a lipsit.

A trebuit, într'un târḑiu, adus Napoleon dela Brateiu, ca sĕ încingă o horă frumósă şi după ea alte jocurĭ carĭ au pus capĕt producţiunii.

**R.**

## Din Alba-Iulia.

— 11 Iunie a. c.

*On. D-le Redactor!* Invĕţătorii dela şcóla română gr. cat. lipovenĭ-maierĭ şi dela şcóla gr. or. din oraş au aranjat, ca de obiceiŭ, şi în ĕst-an în ḑiua de Ispas un maial, la care am participat şi eu.

Iţĭ era drag sĕ privescĭ sute de elevĭ parcurgênd stradele oraşului cu stégurĭ şi musica în frunte. Din sute de piepturĭ nevinovate câte-un „vivat" mişca disposiţia sufletului multor strĕinĭ, carĭ şi aşa îi cred pe Românĭ de *neesistenţĭ* în Alba-Iulia. Eu cel puţin numai aşa îmĭ pot închipui pe Românii de adĭ din acest nefericit oraş: séu că sunt lipsiţĭ de conducĕtorĭ adevĕraţĭ şi desinteresaţĭ, ori că Dumneḑeu şĭ-a întors faţa de către noi.

Numai în urma nepăsărei şi discordiei celor chemaţĭ, a putut lipsi *şi acum* dragostea cu care era dator tot Românul de bine către un act cum a fost Maialul şcólelor române, fără deosebire de confesiune — la care n'a participat mai nimenĭ! ....Şi acest simptom s'a repetat aicĭ. Sĕ fi fost altceva mai „profitabil", póte că n'ar fi lipsit.

Şi totuşĭ, învĕţătorii se delectau vĕḑêndu-şĭ elevii lor atât de veselĭ la horă, ér eu cu câţi-va în jurul meu — cu lacrĕmĭ în ochĭ — mĕ cugetam la bĕtaia lui Dumneḑeu, ce ne-a ajuns pe noi Românii! Unii îmĭ ḑiceau, că „concertul Reuniunei meseriaşilor", ce avea sĕ fie a doua ḑi de Rosalii, ar fi fost causa de n'a participat mai nimenĭ. Dér óre nu acei învĕţătorĭ au înfiinţat şi reuniunea meseriaşilor? Voi meseriaşilor... sciţĭ sĕ daţĭ cu pietrii în cei-ce dau în voi cu pâne? Onóre esceptiunilor! Altcum cred că „deficitul" învĕţătorilor avut cu ocasiunea acestui maial, nu va rĕmâné fără urmărĭ.

*X. Y.*
In numele multora.

## Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerei cu dans, ţinută la 29 Aprilie a. c. în favorul şcólei gr. cat din Ernot în frumos decorată sală a otelului Central de acolo, au bine voit a suprasolvi următorii domnii:

Eugen Gerasim proprietar Petrilaca Română 9 cor. Alesandru Moldovan proprietar Chirileu, Alesandru Crăciunean proprietar Ernot, Ioan Handrea preot Lăscud câte 5 corone.

Danilă Muntean notar Cuciu 3 corone Ioan Boeriu preot M. Lechinţa, Iuliu Bucur preot Gâmbuţ, Alesandru Circa preot Ogra, Iustin Pop notar Lăscud, câte 2 cor.

Romul Orbean preot Iclănḑĕl, Ioan Pop invĕţĕtor Budiul-de-Câmpie câte 1 cor. Pompei Stoica Petrilaca-Română, Valeriu Platon Şĕulia-Rom., D-şora Elena Circa Deaş, Ambrosiu Nistor Aţintiş, Felszeghi Gyula compt. Ernot, Vasilie Cioloca învĕţător Sân-Leorinţ, Kis Lásló notar Ernot, Balogh Ferencz Ernot, Victor Maior Blaş Márk Vilmos comerciant Ernot, Emiliu Almăşan comerciant Lăscud câte 80 banĭ. Mathe Iosef Ernot 40 banĭ Aurel Voda Vaidei, Ioan Voda Vaidei câte 30 banĭ.

Suma întrată în total la cassă face 147 corone 20 banĭ, din care subtrăgêndu-se cheltuelile de 79 cor. 20 banĭ rĕmâne un venit curat de 68 corone, care sumă s'a predat curatorului Alexandru Varadi, pe lângă ciuetanţă, spre a-i folosi în scopul indicat.

Tuturor marinimoşilor P. T. Domnĭ, carĭ au bine-voit a suprasolvi, precum şi D-nilor carĭ din marĭ depărtărĭ au bine voit a alerga la apelul nostru spre a ne anima petrecerea şi a contribui la deplina reuşită a aceleia, şi pe acéstă cale le aducem mulţumită căldurósă.

*Ioan Handrea*, m. p. v. preşedinte. *Alesandru Crăciuneanu* m. p. secretar. *Alesandru Varadi* m. p. controlor. *Alesandru Moldovan* m. p. cassar.

## ULTIME SCIRI.

**Bndapesta**, 20 Iunie. Dieta ungară a fost închisă şi amânată prin rescript regesc până la *6 Octomvrie.* Prin acésta s'a încheiat prima sesiune a dietei.

**Berlin**, 20 Iunie. La înmormêntarea regelui Albert al Saxoniei vor participa: împĕratul Wilhelm şi toţĭ principii domnitorĭ ai statelor federate.

**Sibyllenort**, 20 Iunie. Conform constituţiei, noul rege a fost proclamat aḑĭ sub numele de George I. Noul rege e vĕduv.

**Viena**, 20 Iuuie. Scirea oficiosului bulgar „Mir", că Ţarul Nicolae va merge în Bulgaria, a produs mare sensaţie aicĭ. Scirea e desminţită însĕ, cu adausul că pe Ţarul Nicolae îl va representa la sĕrbările desvĕlirei statuei „Ţarului liberator", un mare duce rusesc.

**Londra**, 20 Iunie. Guvernator al *Transvaalului* a fost numit lordul *Milner.*

## ECONOMIA.

### Făcutul fênului.

Am călĕtorit în primăvara anului acestuia dintr'o margine a Ardealului până la cealaltă şi am observat peste tot locul, cu fórte puţine escepţiunĭ, că erburile sunt slabe. Causa o afiu în aceea, că totă iérna a fost fără zăpadă (omĕt) şi sciut este, că amoniacul, care e cea mai de căpetenie parte ce dă nutremênt erburilor şi tuturor păióselor şi care în continŭ evaporéză din gunoiŭ şi din tóte materiile supuse la putrejune, numai zăpada îl prinde din aerul atmosferic şi ni-l aduce érăşĭ jos pe pămênt, unde topindu-se cu mustul zăpeḑii întră în pămênt şi astfel ajută la crescerea ierburilor şi a păióselor în general.

Aşa-dér fên nu vom avé mult, ba puţin chiar, anul acesta, şi ce-i mai dureros, nu a rĕmas din anul trecut nicĭ într'o parte a ţĕrei fên, ba chiar nicĭ paie. Se cere dér ca, décă va fi puţin fên, sĕ-l facem şi pe acesta bun, ca astfel avêndu-l bun, sĕ-l putem amesteca cu paie şi totuşĭ sĕ aibă nutremênt de-ajuns, pentru-ca sĕ ne putem ierna vituţele, ce ne vor mai rĕmêné pe urma a tot felul de esecutorĭ de dare, carĭ după seceriş îşĭ vor drege şi pune în lucrare tobele.

Am vĕḑut în multe locurĭ cosindu-se deja fênul, dér durere, în în urma timpului nefavorabil şi a continuelor ploi, s'a înnegrit şi i-s'au spălăcit materiile nutritóre.

Vréu sĕ spun cum se face un fên bun şi nu tritor şi pe ce timp sĕ l facem anul acesta, ca sĕ putem ocoli multele

ploi ce strică fênului. In praxa mea de peste 20 anî am urmărit neîntrerupt mersul timpului şi am observat, că pătrarul din urmă al lunei de regulă este uscat. Intr'asta numai de două orî m'am înşelat în tótă viéţa. Anul acesta decî, ar trebui sĕ începem cositul fênului după 29 Iunie st. n. şi în câte-va dile sĕ stăm cu tótă puterea de care dispunem şi sĕ-l uscăm bine şi aşedăm la locul sĕu.

Ca sĕ facem fênul în adevĕr bun şi nutritor tot-odată, şi în pripă, punem cam de regulă după 3 cosaşi un băiat, pe care şi aşa nu-l putem folosi la cosit, cu o furcă de fier ca sĕ împrăscie brazdele după cosaşî, sĕ le scuture şi resfire, ca astfel radele sórelui sĕ le pótă pĕtrunde cât mai repede şi sĕ nu pótă evapora părţile nutritóre din érbă. Astfel de către séră se póte aduna fênul boghurele micî de câte 1—2 furcî şi în dina următóre împrăsciindu-le rotogóle, se usucă cu mai mare uşurinţă; în diua a treia împrăsciindu-l încă odată, fênul îl avem pe deplin făcut, gata a-l puté aşeda în grămedĭ (clăi, săcastre, şire) cât de marĭ.

Un fên astfel făcut conţine $1\frac{1}{2}$ orî mai mult nutrement în sine, decât unul cosit şi lăsat în scirea Domnului. Punem, ce-i drept, ceva mai multă ostenélă şi cheltuiélă, dér conţinutul lui nutritiv ne recompenséză în de-ajuns ostenelele şi cheltuelile, ce le vom avé făcênd astfel. Il vom puté mesteca cu paie, ceea-ce în anul acesta se impune negreşit, fiind puţin de de tot.

Decî, în pătrarul din urmă al lunei acestia, sĕ cosim şi vom avé un fên bun şi nutritor.

— *am* —

## POVEŢE.

**Mijloc de a apĕra vitele de înţepăturile muscelor columbace.** Muscele columbace sunt duşmanii cei mai primejdioşi ai vitelor, causând prin împunsăturile lor rănĭ, carĭ în cele mai multe casurî produc chiar mórtea acestora. Aceste musce se ridică ca un nor negru dintr'o peşteră numită „Peştera columbace“, ce se află în partea Dunării, din sus de oraşul Orşova, nu departe de comuna Moldova-veche, într'o stâncă, ce se înalţă de 6—7 metri din apa Dunării. Indată-ce dă bine căldura primăverii, şi anume prin lunile Maiu şi Iunie, se împrăscie prin tóte părţile ţĕrii, omóră şi pustiesc multe vite. Muscele columbace fug de unsóre de porc amestecată cu iodoform, şi pentru aceea cine doresce a-şi scuti vitele de ele, sĕ ungă părţile vitelor carî sunt atacate mai tare de musce, cu unsóre de acésta de porc amestecată cu $3^0/_0$ (trei la sută) iodoform. Trebue însĕ luat séma, ca vitele sĕ nu lingă acéstă unsóre, că iodoformul este otrăvitor. Pentru pregătirea unsórei şi alte îndrumărĭ, trebue sĕ cerem sfatul medicului veterinar.

*

**Pentru depărtarea a tot felul de pete din stofe** se recomandă zémă de bóbe de fasole. Bóbe albe se fierb fără sare, socotind la o jumĕtate chilogram bóbe, 4 litre de apă. In zéma ceva răcită muiem lucrurile pătate şi le spălăm fără săpun. Pete de unsóre, de vin roşu în stofe albe sĕu colorate dispar, chiar şi pete de cernélă, décă nu sunt prea vechĭ. Stofele de mătase, lână, bumbac, spălate în zémă de bóbe de fasole, se fac ca nouĕ, că apa nu le strică de loc. După spălat le clătim de două orî în apă cu vineţélă, le ştergem uşor şi le călcăm, până sunt încă jumĕtate umede.

## Literatură.

*„Cuvêntărĭ bisericescĭ de Massillon“* traduse din originalul frances de *Ioan Genţ* protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-mare.—Deja la 1898 apăruse în Oradea-mare cartea cu titlul de mai sus, care cuprinde 17 predicĭ de ale vestitului orator eclesiastic frances. Predicile sunt împărţite de traducĕtor după *anul bisericesc rĕsăritén*, şi fie-care este pusă la acea Duminecă sĕu sĕrbătóre, cu a căreĭ evanghelie se potrivesce predica.—Un volum elegant de peste 400 paginĭ în $8^0$ cu portretul lui Massilon. Traducerea se distinge printr'un limbagiŭ ales. *Preţul 5 corone* (6 Lei 50) plus 30 banĭ porto. Se află de vêndare la Tipografia *A. Mureşianu, Braşov.*

A apărut *„Almanachul“* societăţii „*Petru Maior*“ Budapesta 1901 cu un conţinut bogat şi ilustrat. Format $8^0$ cu 144 paginĭ. *Preţul 4 corone.* Se află de vêndare la Tipografia *A. Mureşianu* cu preţul indicat, plus 35 banĭ porto.

*„Supplex Libellus Valachorum“*, memoriul presentat împĕratului Leopold II. de către episcopii Bob şi Adamovicĭ în numele poporului român din Transilvania la anul 1791. Textul original latinesc şi alăturea de acesta traducerea românéscă făcută de profesorul Dr. E. *Daianu.* Sibiiu, „Tipografia“ societate pe acţiunĭ. Un esemplar broşat costă 1 coronă (plus 5 banĭ porto). Se află de vêndare la Tipografia *„A. Mureşianu“.*

*„Castelul din Carpaţĭ“*, roman din viéţa poporului român din Ardeal, de Jules *Verne*, tradus de d-l Dr. Victor *Onişor* cu o prefaţă de Dr. Eliă *Daianu* (Tiparul „Tipografia“ societate pe acţiunĭ Sibiiu). *Se află de vêndare la Tipografia „A. Mureşianu“ Braşov.* Esemplarul broşat ediţ. poporală *1 cor. 60*, broşat ed. de lux *2 cor 40* (plus 10 b. porto), legat *4 cor.* (plus 20 b. porto). O carte forte interesantă, care n'ar trebui sĕ lipsescă de pe masa nicĭ unui Român.

A apărut *„Cartea socrelor“* de Marion, o broşură hazlia de 128 paginĭ, cuprindend peste 50 de poesii la adresa socrelor. Broşura oferă lectură forte plăcută, mai ales pentru ginerĭ. „Cartea socrelor“ se póte procura şi dela Tipografia „A. Mureşianu“ în Braşov cu preţul de 1 cor. plus 5 banĭ porto.

*„Caractere morale“*, esemple şi sentinţe culese din istoriile şi literaturile popórelor vechĭ şi moderne“ de *Ioan Popea.* Preţul cor. 2.50 (cu posta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge şi portul postal.

*„Cartea Durerii“* de Emil Bougaud, tradusă din originalul frances de Iacob *Nicolescu*, editura lui Dr. E. *Daianu.* Tipografia lui HeinerichUhrmann din Timişóra 1895 O cărticică de mângăere sufletéscă, care costă legată 3 corone plus 10 banĭ porto. — Se află de vîndare la Tipografia *„A. Mureşianu“.*

## Superstiţii la căsĕtorii.

La Slovacii din Ungaria-de-Nord sunt multe superstiţiĭ cu privire la căsĕtorie, şi adecă asupra mijlócelor, pe carĭ le întrebuinţéză fetele pentru-ca sĕ se mărite.

Aceste mijlóce se întrebuinţéză numai în două dile şi adecă în diua întâiŭ de Crăciun şi la 24 Iunie (Sf. Ioan),

In diua acésta din urmă fetele tinere îşĭ aruncă şorţurile pe acoperişul casei; numĕrul şirului şindrilelor, la care rĕmâne atârnat şorţul, arată după câţĭ anĭ se vor mărita. In aceeaşĭ di fetele aruncă în apă cununĭ împletite din florĭ de câmp. Aceea, a căreĭ cunună plutesce mai înainte, se va mărita mai curênd.

In séra dileĭ Sf. Ioan fetele curióse se culcă în câmpul de cânepă; décă cânepa se ridică în sus până a doua di, atuncĭ fata se va mărita chiar în anul acela.

In séra de Crăciun fetele, mai înainte de a mânca, bat de treĭ orĭ în uşa coteneţeĭ porcilor; câte grohăiturĭ scóte porcul, atâţia anĭ vor trece, până când fata se va mărita.

In timpul liturghiei din diua de Crăciun fetele iau un mănunchiŭ de aschii, pe carĭ le numĕră. Décă aschiile sunt cu soţ, fata se va mărita până la Crăciunul celălalt.

Chiar şi la întrebarea cum va fi traiul în căsĕtoria viitorilor soţĭ, credinţa deşartă a poporului slovac scie sĕ dea rĕspuns.

Astfel de pildă fata al căreĭ soţ se va uda tare, când spală rufe, va lua de bărbat un beţiv. Tînĕra păreche care se cunună, în vreme ce la cimitir se sapă o gropă, va trebui sĕ móră în curênd.

Acela, care se cunună pe timp frumos, va fi fericit, ér care se va cununa pe timp ploios, va vĕrsa multe lacrimĭ.

Pentru-ca sĕ afle, cum va fi situaţia averei viitorului soţ, fetele pun, în nóptea de Crăciun, trei nuele sub perină, şi adecă una cu cójă, alta descojită şi a treia pe jumĕtate descojită. A doua di fata scóte o nuia, décă este cea cu cójă se va mărita cu un bărbat bogat, décă este cea descojită va lua soţ sĕrac, ér décă scóte pe cea de a treia, va lua un soţ nicĭ bogat, nicĭ sĕrac.

## Căsĕtoriţĭ

dela 14 pănă la 19 Iunie.

1) Mich. Zeides, ev. cancelist poliţienesc, Braşov cu Rosina Ginesch, ev. Hĕlchiu. 2) Martin Götz ev. calfă de zidar, Braşov, cu Anna Marosi ev. Barcza Ujfalu. 3) Ioan Pitiş gr. or. muncitor cu Maria Vlădăreanu gr. or. Braşov. 4) Csog Ferencz ev. ref. muncitor cu Paraschiva Ogea gr. or. Braşov. 5) Dumitru Noian, gr. or. calfă de zidar cu Elena Spătariu, gr. or., Braşov. 6) Dumitru Stinghe gr or. muncitor cu Paraschiva Pestrea gr. or. Braşov. 7) Nicolae Langaş, gr. or. muncitor cu Elena Ancăn gr. or. Braşov.

## Sosiţĭ în Braşov.

Pe diua de 20 Iunie 1902.

H. Pomul verde: Lass, loc. c. şi r., Fronius loc. c. şi r, Hackmann, loc c. şi r. din Sibiiu; Allesch, director al jocurilor „patimile l. Chr.“ Biserica Albă; Golzinger, negustor de vinurĭ. Weiss, voiagior, Budapesta; Meţianu, protopop, Zerneştĭ;

H. Europa: Bordan, priv. Bucurescĭ; Perlea, comerciant, Brăila; Szomjas, proprietar, Torczal, Klein, voiagior, Rácz-Wililits; Kunz Elek, director de circumscripţie pentru şcólele secundare, Cluşiŭ; Löwit, voiagior, Graz; Kluger, Berger, I. Berger K.. Viena; Révész, Kemény voiagior, Budapesta; Szoltus, comerciant, Dr. Fröhlich, profesor. Hajdu, funcţionar Budapesta.

H. Orient: Licht, comerciant, Făgăraş; Major, funcţ. de finanţe, S. Odorheiŭ.

H. Bucurescĭ: Lass, ing. Cluşiŭ; Grüner, negustor de lemne, Sighişóra; Şandru, colonel c. şi r, Haas, general de brigadă c. şi r. Magyarosy, Hotelmann, voiagiorĭ, Budapesta.

## Calendarul sĕptĕmânei.

IUNIE. (1902) are 30 dile. CIREŞAR.

| Dilele | Călend. Iul v. | Călend. Greg. |
|---|---|---|
| Dum. | 9 S. Ciril Archiep. | 22 Paulin |
| Lunĭ. | 10 P. m. Timoteiu | 23 Edeltrud. |
| Marţĭ | 11 S. ap. Vartolom | 24 † Ioan botez. |
| Merc. | 12 C. p. Onof. şi Pet. | 25 Prosper. |
| Joi | 13 Mart. Acuilina | 26 Ieremia |
| Viner | 14 Prof. Eliseu | 27 Ladislau |
| Sâm. | 15 Sf. Prof. Eusebiu | 28 Leo papa |

## Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 20 Iunie 1902.

| Mésura sĕu greutatea | Calitatea. | Valuta în Kor. | fil. |
|---|---|---|---|
| 1 H. L. | Grâul cel mai frumos | 14 | 60 |
| „ | Grâu mijlociu | 14 | 20 |
| „ | Grâu mai slab | 13 | 60 |
| „ | Grâu amestecat | 11 | 50 |
| „ | Secară frumósă | 9 | 70 |
| „ | Sĕcară mijlocia | 9 | 40 |
| „ | Orz frumos | 8 | — |
| „ | Orz mijlociu | 7 | 60 |
| „ | Ovĕs frumos | 6 | 80 |
| „ | Ovĕs mijlociu | 6 | 50 |
| „ | Cucuruz | 9 | — |
| „ | Mălaiu (meiŭ) | 8 | — |
| „ | Mazăre | 22 | — |
| „ | Linte | 14 | — |
| „ | Fasole | 9 | 20 |
| „ | Sĕmênţă de in | 24 | — |
| „ | Sĕmênţă de cânepă | 8 | 25 |
| „ | Cartofĭ | 2 | — |
| „ | Măzăriche | — | — |
| 1 kilă | Carne de vită | — | 96 |
| „ | Carne de porc | 1 | 04 |
| „ | Carne de berbece | — | — |
| 100 kil. | Sĕu de vită prospĕt | 44 | — |
| „ | Sĕu de vită topit | 64 | — |

*Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.*
*Redactor responsabil: Traian H. Pop.*

## Cursul la bursa din Viena.

Din 20 Iunie n. 1902.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4% | 120.70 |
| Renta de corone ung. 4% | 97 90 |
| Impr. căil. fer. ung. în aur $4\frac{1}{2}$% | 119 — |
| Impr. căil. fer. ung. în argint $4\frac{1}{2}$% | 100. — |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis. | 119.— |
| Bonurĭ rurale ungare 4% | 97.75 |
| Bonurĭ rurale croate-slavone | 98.— |
| Impr. ung. cu premii | 266.50 |
| Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin | 163 50 |
| Renta de argint austr. | 101.75 |
| Renta de hârtie austr. | 101.60 |
| Renta de aur austr. | 120.85 |
| Losurĭ din 1860. | 153.— |
| Acţii de-ale Băncei austro-ungară | 15 84 |
| Acţii de-ale Băncei ung. de credit | 703.— |
| Acţii de-ale Băncei austr. de credit | 683.75 |
| Napoleondorĭ | 19.08 |
| Mărcĭ imperiale germane | 117.30 |
| London vista | 240.20 |
| Paris vista | $95.22\frac{1}{2}$ |
| Rente austr. 4% de corone | 99.75 |
| Note italiene | 93.95 |

## Cursul pieţei Braşov.

Din 21 Iunie n. 1902.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnot rom. | Cump. | 18.90 | Vênd. | 18.94 |
| Argint român. | „ | 18.80 | „ | 18.88 |
| Napoleond'orĭ. | „ | 19.04 | „ | 19.07 |
| Galbenĭ | „ | 11.20 | „ | 10.30 |
| Ruble Rusescĭ | „ | 2.54 | „ | —.— |
| Mărcĭ germane | „ | 117.25 | „ | —.— |
| Lire turcescĭ | „ | 21.40 | „ | 21.50 |
| Scris. fonc. Albina 5% | | 101.— | „ | 102.— |

## Bursa de Bucurescĭ

din 17 Iunie 1902.

| Valorĭ | Dobêndă | Scad. cup. | Cu banĭ gata |
|---|---|---|---|
| Renta amortisabilă | 5% | Apr.-Oct | $95\frac{3}{4}$ |
| „ „ Impr. 1892 | 5 „ | Ian.-Iul. | $97\frac{1}{2}$ |
| „ „ din 1893 | 5 „ | „ „ | $97.\frac{1}{2}$ |
| „ „ 1894 int. 6 mil. | 5 „ | Apr.-Oct. | —.— |
| „ „ Impr. de $32\frac{1}{2}$ mil. | 4 „ | Ian.-Iul. | $84.\frac{1}{2}$ |
| „ „ Impr. de 50 mil. | 4 „ | „ „ | $84.\frac{1}{2}$ |
| „ „ Impr. de 274 m. 1890 | 4 „ | „ „ | 85.— |
| „ „ Impr. de 45 m. 1891 | 4 „ | „ „ | $84.\frac{3}{4}$ |
| „ „ Im. de 120 mil. 1894 | 4 „ | „ „ | $84.\frac{3}{4}$ |
| „ „ Impr de 90 mil. 1896 | 4 „ | „ „ | 84.— |
| Oblig. de Stat (Conv. rurale) | 6 „ | Mai-Nov. | 84.— |
| „ Casei Pensiunilor fr. 300 | 10 | „ „ | —.— |
| „ comunei Bucurescĭ 1883 | 5% | Ian.-Iul. | —.— |
| „ „ „ din 1884 | 5 „ | Mai-Nov | —.— |
| „ „ „ din 1888 | 5 „ | Iun.-Dec. | —.— |
| „ „ „ din 1890 | 5 „ | Mai-Nov. | —.— |
| Scrisurĭ fonciare rurale | 5 „ | Ian.-Iul. | $99.\frac{1}{8}$ |
| Scris. fonciare rurale din 1890 | 4 „ | „ „ | $86\frac{3}{4}$ |
| „ „ urbane Bucuresc | 5 „ | „ „ | $86.\frac{1}{4}$ |
| „ „ „ Iaşĭ | 5 „ | „ „ | $80.\frac{1}{4}$ |
| Oblig. Soc. de basalt artificial | 6 „ | „ „ | —.— |
| | V. N. | | —.— |
| Banca Rom. ult. div. fr. 12.81 | 500 | 150 v. | |
| Banca Nation. ult. div. 85.— | 500 | într. v. | —.— |
| Banca agricolă | 500 | 150 v. | 2385 |
| Dacia-România ult. div. 35 lei | 200 | într. v. | 281.— |
| Naţionala de asig. ult. div. lei 48 | 200 | „ „ | 158.— |
| Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30 | 250 | „ „ | 385.— |
| Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l. | 250 | „ „ | 352.— |
| Soc. rom. de hârtie ult. —.— | 100 | „ „ | —.— |
| „Patria“ Soc. de asig. ult. 4 lei | 100 | „ „ | —.— |
| Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0 | 200 | „ „ | —.— |
| „ „ „ „ 2 em. u. d. 0 | 1000 | „ „ | —.— |
| Soc. de fur. militare u. d. 60 l. | 300 | „ „ | —.— |
| „Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30 l | 1000 | „ „ | —.— |
| Sociat. p. constr de Tramaxs | 200 | „ „ | —.— |
| 20 francĭ aur | — | „ „ | —.— |
| Fabricile Unite de gazóse. | 12 | „ „ | —.— |

**Scompturĭ:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| Banca naţ. a Rom. | 6% | Paris | 3% |
| Avansurĭ pe efecte | 7 „ | Petersburg | 5% |
| Banca agricolă | 9-10% | Berlin | 3— |
| Londra | 3— | Belgia | 3— |
| Viena. | $3\frac{1}{2}$ | Elveţia | $3\frac{1}{2}$ |

## Cursul losurilor private

din 17 Iunie. 1902.

| | cump. | vinde |
|---|---|---|
| Basilica | 19 15 | 20.15 |
| Credit | 439 — | 443.— |
| Clary 40 fl. m. | 186. | 190.— |
| Navig pe Dunăre. | —.— | —.— |
| Insbruck | 82. | 84.— |
| Krakau | 74.50 | 76 50 |
| Laibach | 72 — | 76.— |
| Buda | 74 50 | 76.50 |
| Palffy | 200.— | 215.— |
| Crucea roşie austriacă | 188.— | 192 — |
| „ „ ung. | 56.25 | 57 25 |
| „ „ ital. | 29.— | 30 — |
| Rudolf | 75.— | 85 — |
| Salm | 235 50 | 237.50 |
| Salzburg. | 76.25 | 78 25 |
| St. Genois | 264.40 | 274.45 |
| Stanislau | —.— | —.— |
| Trientine $4\frac{1}{2}$% 100 m. c. | 429.50 | 431.50 |
| „ 4% 50 | 42.50 | 44.50 |
| Waldstein | 64.— | 66 — |
| „ de 10 francĭ | 32.75 | 34.75 |
| Banca h. ung. 4% | —.— | —.— |

## Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 10 Iunie n. de 46,289 capete, la 18 Iunie au intrat 244 capete şi au eşit 189 capete.

rĕmânênd la 19 Iunie n. un numĕr de 46,344 capete.

Se notézǎ marfa ungurésců: veche grea dela 98—100 fil. tînĕrǎ grea dela 105—107 fil., de mijloc dela 104—106 fil. ușórǎ dela 104—106 fil. — Sêrbéscǎ: grea 106—107 fil., de mijloc 104—106 fil., ușórǎ 102—104 fil. kilogramul.

## Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 17 Iunie. 1902

| Sĕminţe | Cualitatea per Hect. | Preţul per 100 chilograme | |
|---|---|---|---|
| | | dela | până la |
| Grâu Bănăţenesc . . . | 80 | 9.80 | 10.— |
| Grâu dela Tisa . . . . | 80 | 9.75 | 9·85 |
| Grâu de Pesta . . . | 80 | 9.75 | 9.85 |
| Grâu de Alba regală . . | 80 | .— | .— |
| Grâu de Bácska . . . . | 80 | .— | .— |
| Grâu unguresc de nord . | 80 | .— | .— |
| Grâu românesc . . . . | 80 | .— | .— |

| Seminţe vechĭ orĭ noue | Soiul | Cualitatea per Hect. | Preţul per 100 chilograme | |
|---|---|---|---|---|
| | | | dela | până la |
| Sĕcara . . . | | 70—72 | 7.45 | 7.55 |
| Orz . . . | nutreţ. . | 60—62 | 7.35 | 7.45 |
| Orz. . . . | de rachiu | 62—64 | 6 10 | 6.20 |
| Orz. . . . | de bere . | 64—66 | 5.75 | 6.— |
| Ovĕs . . . | | —— | .— | —' |
| Cucuruz . . | bănăţen . | 75 | .— | — |
| Cucuruz . . | alt soiu . | 78 | —.— | —.— |
| Cucuruz . . | " " | | | |
| Hirișcă . . | | | 4.50 | 5.— |

| Producte div. | Soiul | | Cursul | |
|---|---|---|---|---|
| | | Preţul per 100 de chilograme | dela | până |
| Săm. de trifoiu | Luţernă ungur. | | 46.— | 54.— |
| " | " transilvană | | 35.— | 40.— |
| " | " bănăţenă | | 42.— | 46.— |
| " | " roșiă . . | | —.— | —.— |
| Ulei de rapiţă | rafinat duplu . | | —.— | —.— |
| Ulei de in . . | | | —.— | —.— |
| Unsóre de porc | dela Pesta . . | | 63.50 | 64.— |
| " " | dela ţéră . . . | | —.— | —.— |
| Slănină . . . | svêntată . . . | | 54.50 | 55.— |
| Prune . . . . | din Bosnia . . | | —.— | —.— |
| " | | | —.— | —.— |
| Lictar . . . . | Slavon și Serbia | | —.— | —.— |
| " | din Serbia în s. | | —.— | —.— |
| Nucĭ . . . . | slavon nou . . | | —.— | —.— |
| Gogoșĭ. . . . | sêrbesc . . . | | —.— | —.— |
| " | din Ungaria . . | | —.— | —.— |
| Miere . . . . | ungurescĭ. . . | | —.— | —.— |
| " | sêrbescĭ . . . | | .— | —.— |
| Céră . . . . | brut . . | | —.— | —.— |
| Spirt . . . . | Drojdiuţe de s. | | —.— | —.— |





Nr. 8038—1902.

## Escriere de licitaţiune cu oferte.

**La 30 Iunie st. n. a. c. la 10 óre** a. m. se vor da în antrepriză pe calea de oferte, în oficiul economic orășĕnesc din loc, următórele **lucrărĭ**, și anume:

*a)* Facerea unui nou cazan pentru conservare de gaz la uzina de gaz orășĕnéscă în preţ de 21945 cor.

*b)* Facerea stelagiului necesar, pentru montarea cazanului, în preţ de 1467 cor. 37 fil.

*c)* Repararea basenului dela cazanul cel vechiu, în preţ de 3034 cor. 59 fil.

Se vor accepta numai oferte în scris, timbrate în regulă, provĕdute cu vadiu de 10% dela suma ofertată și sigilate. Se pot face oferte și pentru fie-care lucrare de sub a), b) și c) separat.

La ofert este a se alătura planul lucrărilor de făcut, dinpreună cu preţurile lor, adecă: preliminarul de spese și un raport în detail.

Afară de acestea, ofertul are sĕ conţină declaraţiunea, că oferentelui îĭ sunt cunoscute condiţiunile de ofert și contract și că se supune acelora necondiţionat.

Condiţiunile mai detaiate de ofert și contract se pot lua în vedere la oficiul economic orășĕnesc pe timpul de oficiu între órele 8—12 a. m.

Ofertele se primesc în oficiul economic orășĕnesc până la 30 Iunie a. c. 10 óre a. m., ér ofertele întrate după acest termin — ca întârdiate — se resping.

Brașov, 4 Iunie 1902.

2—3.(559) *Magistratul orășĕnesc.*

Nr. 49—902.

a. f. c. sc. d.

## Concurs.

Prin acésta se escrie concurs **la postul de director** la gimnasiul superior fundaţional din Năsĕud.

La acest post pot concura acei civĭ din Ungaria, carĭ:

1) au cualificaţiunea recerută prin lege dela profesorĭ de școlele medie;

2) poșed perfect în vorbire și scriere limba maghiară și română.

Cu acest post sunt împreunate următórele beneficiĭ:

*a)* plată de profesor ordinar de 2400 coróne pe an.

*b)* adause cincenale de câte 200 coróne.

*c)* remuneraţiune de director de 600 coróne,

*d)* cuartir liber.

Concurenţii se-șĭ aștérnă suplicele adjustate cu tóte documentele de lipsă până **în 10 Iuliu 1902** la 6 óre după amiadĭ la comisiunea administrătóre a acestor fondurĭ.

Din ședinţa *„Comisiunei administrătóre de fondurile centrale școlastic si de stipendie din districtul Năsĕudului" ţinută în*

Năsĕud, la 12 Martie 1902.

Preșędinte:

*Gerasim Domide* m. p.

Secretar:

(534),2—2 *Dr. Nestor Simon* m. p.















Sz. 2508—1902.

tlkv.

## Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi hogy Marika G. Juon végrehajtatónak néh. Bocarnea Mária hagyatéka végrehajtást szenvedők elleni 160 kor. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvszék (a brassói kir. járásbiróság) területén lévő, s a prázsmári 175 sz. tljkvben foglalt 4112, 4113 hrsz. egész ingatlanrb 800 kor.-ban, az 1802 hrsz. fekvőre 45 kor. ban ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1902 évi Junius hó 28-ik napján délelőtt 9 órakor** a prázsmári községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott sz. bályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brassó, 1902 évi márczius hó 29-ik napján.

**A brassói kir. törvszék, mint tlknyvi hatóság.** 1—1

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face orĭ și când pe timp mai îndelungat sèu lunare.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la **Eremias Nepoții.**



Tipografia A. Mureșianu, Brașov.